

LUCIA
ILLANITZOVÁ

Bývalí žiáci

Čo raz dáte oficiálne na papier, sa môže kedykoľvek v budúcnosti dostať do médií a každý si to môže prečítať. Nevie, či si to uvedomili aj bývalí žiaci gymnázia v Spišskej Novej Vsi, keď začiatkom deväťdesiatych rokov bojovali o to, aby škola prestala niesť meno jediného slovenského nositeľa titulu Hrdina Sovietskeho zväzu za bojovú činnosť v druhej svetovej vojne, kapitána Jána Nálepku. Do žiadosti totiž podľa jedného slovenského denníka na adresu Nálepku uviedli: „Bol to bezcharakterný človek, lahtikár, kartár, ožran, alkoholik. Okrem toho bol frajerkár, sukničkář a všeobecný lump... V Ovruchi nepadol čestne v boji, ale ho trafila guľka na plote, keď preliezal k frajerke.“ Úbohé ohováranie, ktoré by normálne nezneslo ani úroveň poslednej krčmy, sa tak oficiálne dostalo do histórie. Neprinieslo hanbu Nálepkuvi, pravdu o jeho živote môžeme ľahko zistiť z historických prameňov, ale jeho autorom. Škoda, že denník nezverejnil aj mená týchto „bývalých žiakov“. Zaslúžili by si, aby raz niekto porovnal ich životy a to, čo oni urobili pre slovenský národ, so zásluhami človeka, ktorého nazvali „všeobecným lumpom“. Komunistický režim, ktorý si z pamiatky Nálepku urobil ikonu, krátko predtým padol a na ohováranie mŕtveho veľa odvahy treba nebolo... Zato na východnom fronte jej bolo treba nesmierne veľa. Zvlášť, ak ste ako slovenský dôstojník, bojujúci oficiálne na strane nacistického Nemecka, ilegálne podporovali partizánov. Nálepka za cenu veľkého osobného rizika dodával Sovietom cenné informácie o pohyboch nemeckých vojsk, v rámci svojich možností pomáhal sabotovať operácie nacistov. Keď sa dozvedel o chystanom vyrazení civilných obyvateľov viacerých bieloruských dedín, okamžite zariadil ich evakuáciu a trestné komandá napokon vypálili len opustené domy. Koľko ľudských životov tak osobne zachránil? A ako blízko bol k tomu, aby ho zobralo gestapo a skončil svoj život na popraviske alebo v koncentračnom tábore? Z kníh, ktoré o Jánovi Nálepkuvi napísal jeho brat Jozef, vidíme, že nebol živou sochou hrdinu, ale normálnym človekom, ktorý rád spieval, hral na hudobné nástroje, páčili sa mu dievčatá, vedel sa zabávať a nebol ani abstinent. Ako učiteľ nezarábal veľa a každú chvíľu mal hlboko do vrecka. Nebol ani komunistom, aj keď si jeho zásluhy neskôr privlastnil režim socialistického Československa. Mal však hlboké sociálne cítenie, presadzoval vzdelanosť, v tomto smere nezištne pomáhal mnohým chudobným deťom, a bol veľkým zástancom myšlienok slovanskej vzájomnosti. Keď potom prišiel čas skúšky ohňom, vďaka svojmu charakteru a presvedčeniu z nej vyšiel ako vojnový hrdina. Žiadne ohováranie „bývalých žiakov“, ktorí mu nesiahajú ani po členky, na tom nič nezmení.

Symbolom obetí prvej svetovej vojny je kvet červeného maku

Prvá svetová vojna sa skončila prímerím z 11. novembra 1918. No ešte niekoľko mesiacov sa bojovalo v blízkosti Bratislavy na pravom brehu Dunaja. Vo vtedajších Kopčanoch, dnes súčasť bratislavskej Petržalky, ešte umierali vojaci. Na vojnovom cintoríne ich pochovávali.

Kríže označujú hroby 331 pochovaných z desiatich národov. Jedenásty november sa stal Dňom veteránov. Na hroby padlých sa kladie symbol kvetu červeného maku, ako spomienka na nich. Tento symbol vznikol krátko po skončení vojny a uctievať si ho v mnohých krajinách, aby si ľudia pripomenuli hrôzy vojny a snažili sa jej zabrániť. Deň veteránov si 11. novembra pripomenuli vojaci, veteráni, účastníci odboja z 2. svetovej vojny, minister obrany SR Martin Glváč, náčelník GŠ genpor. Peter Vojtek, predstavitelia mesta. Pri kríži na cintoríne vzdávali poctu príslušníci čestnej stráže, veteráni v dobovej uniforme a vojenská hudba. Zaznel aj zvuk trúbky, ako pocta padlým.

Účastníkom pietnej spomienky sa prihovoriť náčelník GŠ a predstaviteľ Spolku vojakov. Rozkazom ministra obrany SR odovzdali medailu ministra dvom veteránom – Aisle Domanovej a Milanovi Píkovi. K hrobovým krížom potom položili červené kvety.

Pietna spomienka sa konala v nedeľu 10. novembra aj pri pamätníku účastníkom a obetiam západného odboja v 2. svetovej vojne. Kamenný pamätník je v parčíku na Šafárikovom námestí. Účastníkom pietnej spomienky sa prihovoriť štátny tajomník

Minister obrany SR Martin Glváč si v pondelok 11. novembra 2013 pripomenul počas pietnej spomienky na vojnovom cintoríne v Petržalke – Kopčanoch Deň vojnových veteránov.

Foto: TASR, Štefan Puskás

MO SR Miloš Kocerek a plk. v.v. Milan Píka. Rozkazom ministra obrany povýšili veterána, účastníka odboja v radoch anglickej armády a nositeľa mnohých našich

a zahraničných vojenských vyznamenaní Štefana Mikláňka do hodnosti nadporučíka. K pamätníku položili kvety a malé

(Pokračovanie na str. 2)

Spomínali na obeť fašizmu

Na spomienkovom stretnutí v Čiernom Potoku spomínali aj tí, ktorí si druhú svetovú vojnu pamätajú.

Foto: jp

Základná organizácia protifašistických bojovníkov v Čiernom potoku v spolupráci s Obecným úradom zorganizovala 15. novembra pietne zhromaždenie pri príležitosti 69. výročia zavlčenia 15 Slovákov do koncentračného tábora v Dachau nylasovskými fašistami. Z nich prežil jeden väzeň.

Táto udalosť sa stala 4. 11. 1944, iba 50 dní pred oslobodením obce. Dodnes sa nevie skutočný dôvod odvlčenia týchto nevinných slovenských mužov.

Ešte žijúci súčasníci uvádzajú viac dôvodov. Jedným údajne bola skutočnosť, že niektoré rodiny protestovali v novembri 1938 po Viedenskej arbitráži, kedy maďarské vojská vyhadzovali Benešove pevnosti. Iní, napríklad pani Mária Viteková, vtedy študentka učiteľskej akadémie v Lučenci, tvrdia, že to bola pomsta za

vyhodenie vlaku fašistov pri osade Margit. Ako študentka cestovala v tento deň do školy v Lučenci a pri spomínanej železničnej výhybke čakali na prístavenie novej vlakovkej súpravy, kde nakladali mŕtvych nemeckých vojakov spolu s uhynutým dobytkom do vlaku, v ktorom pokračovali do Lučenca.

Tento prepád uskutočnil partizánsky oddiel brigády mjr. Kozlova v sile 60 partizánov a zničil celý fašistický vojenský transport, pri ktorom padlo viac ako 100 fašistov.

(Pokračovanie na str. 2)

Symbolom obetí prvej svetovej vojny je kvet červeného maku

(Dokončenie zo str. 1)

drevené kríže s kvetom červeného maku. V následnej recepcii sa potom veteránom a vdovám, ako aj ďalším účastníkom spomienky prihovorila predstaviteľka Spojeného kráľovstva Gill Fraserová. Spomienkové rozhovory poskytovali mladším ľuďom, no najmä novinárom, po oba dni pani Aisla Dománová a Milan Píka.

Bolo to presne o 11. hodine a 11. minúte, 11. 11. 2013, keď sa rozozvučali zvony evanjelického kostola v Sliachi, pripomínajúc tak 95. výročie podpísania dokumentu o skončení prvej svetovej vojny. Kvetu divých makov ako symbol Dňa vojnových veteránov, pripnuté na hrudiach zhromaždených účastníkov pietnej spomienky pri pamät-

bu ZV SR Zvolen pplk. v.v. Bohumil Kosa spolu s prezidentom Únie vojnových veteránov SR plk. v.v. Pavlom Markom, ktorý predniesol aj hlavný prejav. Spolu s nimi kytice kvetov položili aj veliteľ Zmiešaného leteckého krídla Otta Smika Sliach plk. gšt. Vladimír Lisý so svojím zástupcom plk. Martinom Hroncom a náčelníkom štábu pplk. Ing. Pavlom Tökölym, ako aj primátor mesta Sliach Daniel Dunčko.

Moderátor spomienkového stretnutia mjr. Zdenko Baranec privítal účastníkov a krátko priblížil históriu vzniku sviatku Dňa vojnových veteránov. Pred hlavným príhovorom odznel aj prednes voľného prekladu básne, ktorú zložil kanadský vojenský lekár John McCrae v máji 1915, keď sa v oblasti západného Flámska zúčastnil na veľkej kr-

Aj v Revúcej spomínali na padlých bojovníkov.

Foto: J. Bendo

makov, alebo tiež Dňa vojnových veteránov na celom svete.

Na pietnej spomienke vystúpil predseda OblV SZPB Pavel Šebeň, ktorý v krátkom vystúpení pripomenul, že náš zväz sa hlási k tejto výzve a odsudzuje akékoľvek násilie. Potom boli zapálené kahance a položená kytica kvetov.

Členovia ZO SZPB v Strážskom a občania mesta sa stretli pri pamätníku 1. svetovej vojny na námestí A. Dubčeka, aby si pietnou spomienkou uctili obeť vojen. O 11. hod. za zvonenia zvonov na kostoloch duchovný otec Ladislav Praščák vykonal krátku bohoslužbu za zomrelých. Panychídu, za čo mu patrí poďakovanie. K pamätníku sme položili veniec z červených makov a zapálili sviečky a prišli sme si, aby ani jeden plamienok nesvietil, len na pamiatku padlých, ale aj nám živým na cestu mieru a porozumeniu medzi národmi.

Približne 120 občanov Revúcej si tiež pripomenulo ukončenie prvej

svetovej vojny. Medzi nimi aj žiaci ZŠ a gymnázia, ktorí sa zhromaždili na miestnom cintoríne. K prítomným sa prihovoril podpredseda ZO JDS Igor Hock, ktorý priblížil vznik tohto pietneho aktu, a Ján Debnár, člen predsedníctva OblV SZPB, ktorý bližšie oboznámil s vojakmi, pochovanými na miestnom cintoríne. K pomníkom padlých boli položené karafiáty, venčeky a zapálené

sviečky. Po tomto pietnom akte sa účastníci presunuli na námestie k pomníku padlých v 1. svetovej vojne a k buste nášho rodáka, armádneho generála Rudolfa Viesta, kde boli položené kvety a veniec. Pietne spomienkové zhromaždenie zorganizovalo Mesto Revúca, ZO JDS a ZO SZPB v Revúcej.

Martin KUČEK, Ján KAŠICA,
Anna ZABLOUDILOVÁ, Štefan HAVIAR

Účastníci pietnej spomienky v Strážskom.

Foto: az

níku obetiam 1. svetovej vojny, v tej chvíli akoby všetkých spojili pri vzdávaní úcty miliónom zmarených životov vo vojnových konfliktoch. Občania Sliacha, Zvolena a blízkeho okolia si ich obeť uctili položením kvetov. Kyticu červených makov položili k pamätníku predseda klu-

vavej bitke o belgické mestečko Ypres. Táto báseň sa neskôr stala inšpiráciou učiť z kvetu divého maku symbol obetí tohto dovtedy najväčšieho vojnového konfliktu a je nerozlučne spätá s tradíciou pripomínania si dňa 11. novembra ako Dňa pamäti, Dňa červených

Na Sliachi si tiež pripomenuli Deň červených makov.

Foto: jk

Spomínali na obeť fašizmu

(Dokončenie zo str. 1)

Ďalším dôvodom bolo besnenie fašistov pred náporom Červenej armády. 15 mužov, z ktorých prežil koncentračný tábor len jeden, odviekli len 50 dní pred oslobodením obce!

Pietneho zhromaždenia sa okrem obyvateľov obce a členov ZO SZPB zúčastnili aj hostia. Hlavný radca prezidenta SR Stanislav Líška, tajomník vojenského prídelenca Veľvyslanectva Ruskej federácie v Slovenskej republike mjr. Jevgenij Bori-

senko, priamy účastník bojov o Budapešť plk. Ladislav Sládek, potomkovia obetí pán Jozef a Štefan Kapec, Jozef Šušliarský, Eva Kminiaková, Helena Kožiaková a rodina Becherová. Medzi hosťami boli aj predseda Okresného výboru v Rim. Sobote Pavol Struhár, ktorý predniesol príhovor pri pamätníku obetí fašizmu, predseda Oblastného výboru v Rim. Sobote Pavol Brdiar a ďalší hostia.

Vo svojich príhovoroch najmä pozostali zavraždených do koncentračného tábora vy-

jadrovali počudovanie a odsúdili väčšinu médií za propagáciu neofašistických prejavov v našej spoločnosti a toleranciu ich aktivít zo strany štátnych orgánov.

Najmä priami účastníci vtedajších utrpení vyjadrili rozhorčenie nad médiami, ktoré poskytujú široký priestor na propagáciu ospravedlňovania gardistov a pohlavárov klérofašistického štátu a apelujú na kompetentné orgány, aby prijali adekvátne opatrenia, tak aby sa nemohli opakovať udalosti pred 69 rokmi.

Deti obetí zavraždených do koncentračného tábora apelovali najmä na mladých

ľudí, aby sa viac zaujímali o protifašistický odboj, a najmä SNP, ktoré malo hlavnú zásluhu na tom, že povojnové Československo bolo zaradené medzi víťazné, a nie porazené štáty v 2. svetovej vojne. Účastníci zhromaždenia vyjadrili vďaka svojim obyvateľom, ktorí bojovali v I. čs. samostatnom zbore v ZSSR (Juraj Lakota, Július Patúš, František Hriň, Václav Fajčík), ako aj účastníkom SNP (gen. Imrich Gibala, jeho bratia Martin a Jozef, Ján Fajčík, Jozef Sebiň, Ladislav Vilhan, Ján Lakota, Ondrej Kurek).

Jozef PUPALA
predseda ZO SZPB v Čiernom Potoku

7. NOVEMBER

Zosnulého nacistického zločínca Ericha Priebkeho vraj napokon tajne pochovali na bližšie neurčenom väzenskom cintoríne v Taliansku. Miesto je oplotené a označuje ho jednoduchý drevený kríž bez mena. Priebke zomrel v októbri vo veku sto rokov v Ríme, kde bol v domácom väzení za zabitie vyše 335 ľudí neďaleko talianskej metropoly počas 2. svetovej vojny. Jeho smrť vyvolala kontroverzie o mieste, kde by ho mali pochovať. Talianske úrady sa obávali, že hrob nacistu by sa mohol stať pútnickým miestom pre neofašistov. Argentína,

kde žil 50 rokov, ako aj Nemecko, kde sa narodil, jeho telo odmietli.

11. NOVEMBER

Briti si dvoma minútami ticha uctili obeť 1. svetovej vojny v rámci spomienkových akcií po celej krajine. Robia tak každoročne presne o 11. hodine v 11. deň 11. mesiaca, keď sa v roku 1918 skončil dovtedy najkrvavejší globálny konflikt. Na obeť spomínali na pracoviskách, úradoch i na letisku Heathrow. Ďalšie stovky Londýňčanov sa pripojili k akcii s názvom Ticho na námestí, ktorú usporiadalo združenie veteránov na Trafalgarskom námestí. Počas

1. svetovej vojny zahynulo asi deväť miliónov vojakov.

17. NOVEMBER

Zadržaný 80-ročný samotár

stalo sa VO SVETE
7. 11. – 18. 11. 2013

Cornelius Gurlitt, v ktorého mníchovskom byte našli takmer 600 vzácných obrazov zhabaných nacistami, sa odmietol malieb vzdať. Údajne dal bavorskej prokuratúre

dostatok dokladov, ktoré majú potvrdzovať jeho nárok na obrazy nevyčísliteľnej hodnoty. Tie podľa neho získal jeho otec legálne a on je ich právoplatným dedičom. Nemecká vláda začala zverejňovať detaily nájdených majstrovských diel, ktoré zmizli počas nacistizmu v 30. rokoch minulého storočia. Vtedajší režim takéto umenie odmietal ako degenerované a nariaďoval jeho likvidáciu alebo odpredaj do zahraničia. Sú medzi nimi obrazy Picassa, Matisa, Chagalla, Renoira či Delacroixa.

18. NOVEMBER

Pan Ki-mun ako prvý generálny

tajomník OSN v histórii navštívil priestory niekdajšieho nacistického koncentračného tábora pri poľskom Osvienčime. Juhokórejský diplomat tam prišiel „vzdať úctu obetiam holokaustu a vyzdvihnúť dôležitosť úsilia OSN v záujme boja proti genocíde a za toleranciu a mier“. V tábore smrti Osvienčim-Brezinka zahynulo viac než milión ľudí, prevažne európskych Židov, ale tiež Poľakov, sovietskych zajatcov, Rómov a bojovníkov proti nacistizmu. Hitlerovské Nemecko tábor prevádzkovalo od roku 1940, až kým ho 27. januára 1945 neoslobodila Červená armáda. (ao)

Bardejovskí odbojáři v Srbsku

Jednou z hlavných úloh ObIV SZPB v Bardejove je pripomínať si odkaz bojovníkov II. svetovej vojny. Za týmto účelom ObIV SZPB v Bardejove už niekoľko rokov organizuje pre svojich členov poznávacie zájazdy po pamätných miestach II. svetovej vojny. Okrem významných odbojových miest na Slovensku bardejovskí odbojáři navštívili pamätníky odboja v susednom Poľsku, ba aj v ČR.

V dňoch 27. až 29. 9. sa rozhodli pre – pre nás netradičnú oblasť – Srbsko. V bývalej Juhoslávii, ktorej súčasťou bolo aj Srbsko, sa totiž počas II. sv. vojny zdvihla obrovská vlna odporu proti nemeckým okupantom. To vyvrcholilo do zorganizovania viac ako 800-tisícovej partizánskej armády pod vedením J. B. Tita, ktorá postupne likvidovala fašistov a nacistov. Týmto výrazne prispela k oslobodeniu bývalej Juhoslávie, ale aj k porážke fašizmu a nacizmu v celej Európe.

Druhým dôvodom na návštevu Srbska bolo to, že v severnej časti Srbska, vo Vojvodine, žijú potomkovia ľudí, ktorí sa za Rakúsko-

uhorskej monarchie presťahovali zo severnej časti monarchie do úrodných polí dnešnej Vojvodiny. Po rozpade Rakúsko-Uhorska sa ocitli v inom štáte, kde si vytvorili novú domovinu. Potomkovia našich predkov si vytvorili silné národnostné komunity, v ktorých si udržiavajú svoju pôvodnú identitu. Počas druhej sv. vojny aj oni bojovali v radoch Titovej partizánskej armády, čím sa jednoznačne postavili na stranu spravodlivosti.

Prvé mesto, ktoré sme navštívili, bol Báčsky Petrovec, ktorý je kultúrnym a administratívnym centrom dolnozemskej Slovákov. Prvá návšteva viedla do domu Matice slovenskej, kde nás

Spoločná fotografia pred domom Matice Slovenskej v Báčskom Petrovci.

Foto: L. Baňas

vrúčne privítala predsedníčka Matice slovenskej v Srbsku pani Katarína Melegová-Meliková. Predstavila nám činnosť Matice slovenskej, ale aj prácu a život dolnozemskej Slovákov. Prišiel nás pozdraviť aj primátor mesta Pavel Marčok. Naša cesta pokračovala do Gymnázia J. Kollára, ktoré bolo zriadené v r. 1919 ako prvé slovenské gymnázium za hranicami SR. Riaditeľ gymnázia Paľo Bielička nám predstavil prácu a činnosť pedagogického zboru aj študentov. Bardejovských odbojárov najviac zaujala učebňa, v ktorej je nainštalovaná trvalá výstava histórie juhoslovanského odboja. Hold a úctu týmto bojovníkom sme vzdali položením kytice kvetov pri pamätníku vďaky. Ďalšou zastávkou bola obec Kucura, ktorá od roku 2000 spolupracuje s obcou Kurov v okrese Bardejov v oblasti folklóru. Po prijatí starostom obce Janošom Nadfejom sme spolu s kucurskými antifašistami položili kyticu kvetov k pamätníku obetiam II. sv. vojny. Nasledovala spoločná beseda so zástupcami protifašistických bojovníkov, na ktorej sme si spoločne zaspievali nielen

partizánske, ale aj ľudové piesne. Treťou zastávkou bola obec Ruski Kerestur, ktorá je administratívnym a kultúrnym centrom národnostnej menšiny dolnozemskej Rusínov. Vzdali sme úctu bojovníkom juhoslovanskej partizánskej armády položením kvetov k miestnemu pamätníku. Po tomto akte sme zotrvali v priateľskej besede so starostom obce Slavkom Naďom a členmi miestneho odboru združenia bojovníkov proti fašizmu na čele s ich predsedom Jakimom Racom.

Druhý deň výletu smeroval cez hlavné mesto Vojvodiny Nový Sad do kopcov Fruškej gory, kde počas okupácie Juhoslávie operovalo niekoľko partizánskych oddielov. Na ich počesť bol vybudovaný priamo v lese pekný areál s obrovským kamenným monumentom – pamätníkom vďaky. Aj v tomto prípade sme vzdali hold a úctu odvážnym bojovníkom proti fašizmu položením kvetov.

V priestore okolo mesta Nový Sad sme sa mohli presvedčiť, že otázky vojny a násilia neodišli do minulosti ukončením II. sv. vojny. Sú aktuálne aj dnes. So zmiešanými pocitmi sme stáli nad rozstrie-

laným televíznym vysielateľom na Fruškej gore, ale aj pri rozobardovanom areáli budov televízie nad mestom Nový Sad. Sú to novodobé pomníky, ktoré vznikli ako dôsledok zásahu vojsk NATO v r. 1999 pri riešení etnických a politických problémov na Balkáne. Na týchto miestach sme si plne uvedomovali potrebu existencie SZPB ako nositeľa ideí mierového a pokojného riešenia problémov. Ďalšia časť výletu bola venovaná obhliadke mesta Nový Sad a návšteve mesta Sremski Karlovci, ktoré má podpísanú zmluvu o spolupráci s mestom Bardejov. V tomto malom historickom meste sme sa naozaj cítili ako doma, za čo chceme poďakovať primátorovi mesta Milenkovi Filipovičovi a ďalším pracovníkom miestnej samosprávy. Po obhliadke mesta, ale aj návšteve zaujímavých vinných pivníc sme svoje putovanie Srbskom ukončili obohatení novými poznatkami, skúsenosťami, ako aj nadviazanými novými kontaktmi s ľuďmi, ktorí síce žijú ďaleko, ale myšlienkami a svojou mentalitou sú nám celkom blízki.

Miroslav BUJDA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Beseda v dome Matice Slovenskej v Báčskom Petrovci.

Foto: L. Baňas

Nezabudli na obeť Kremničky

V tesnej blízkosti obce Kremnička sa v čase SNP nachádzali protitankové zákopy, ktoré v nasledujúcich mesiacoch slúžili fašistom ako miesto hromadných popráv. Od 5. novembra 1944 do 19. februára 1945 ich vykonali celkom sedem a zavraždili 747 osôb.

Medzi obeťami boli zajatí povstaleckí vojaci, partizáni, ilegálni pracovníci, príslušníci americkej a britskej misie, nachádzali sa medzi nimi aj Bulhari, Francúzi, Česi, Chorváti, Maďari, Poliaci, Rumuni, Rusi, Srbi, Ukrajinci a ďalší. Svoj hrob tu našli stovky rasovo prenasledovaných občanov židovského pôvodu. Kremnička sa tak stala najväčším masovým hrobom na Slovensku. Na pamiatku všetkých obetí tohto beštiálneho činu bol v roku 1949 na tomto mieste postavený pomník podľa návrhu Dušana Jurkoviča. V roku 1995 pribudol aj pomník židovským obetiam MENORA, ktorého autorom je Juraj Fatran z Izraela.

Pri príležitosti 69. výročia tejto smutnej udalosti sa v areáli pomníka v Kremničke uskutočnila 12. novembra pietna spomienka, ktorú organizoval Oblastný výbor

SZPB v Banskej Bystrici. Pokloniť sa pamiatke obetí prišli prednostka Obvodného úradu v Banskej Bystrici Ľubica Laššáková, vedúci kancelárie prezidenta SR v Banskej Bystrici Stanislav Líška a ďalší hostia.

Zástupkyňa primátora mesta Katarína Čizmárová vo svojom vystúpení pripomenula dôležitosť hľadania poučení z minulosti pre budúcnosť. Apelovala najmä na prítomných príslušníkov mladej generácie, ktorých zastupovali žiaci ZŠ Trieda SNP 20 a Radvaň, študenti Gymnázia Mikuláša Kováča a SPŠ elektrotechnickej Jozefa Murgaša. Početné bolo aj zastúpenie členov SZPB zo základných organizácií v meste Banská Bystrica a z okolitých obcí. Na záver prijali prítomní jednýmyselné vyhlásenie, ktorého návrh predniesla Eva Brozmanová.

Stalo sa už tradíciou, že v deň

pietnej spomienky sa koná aj zasadanie Oblastného výboru SZPB v priestoroch Múzea SNP. Začalo minútu ticha za tých, ktorí od posledného rokovania Oblastného výboru opustili naše rady, a schválením vyhlásenia účastníkov pietnej spomienky pri pamätníku zavraždených v Kremničke.

Obsah rokovania vychádzal z úloh po oblastnej konferencii 28. 2. 2012 a zo záverov 15.jazdu SZPB, ktorý sa konal v máji 2012. Nehodnotilo sa len uplynulé obdobie, ktoré bolo bohaté na aktivity a náročné na organizátorskú prácu vedenia Oblastnej organizácie a základných organizácií, ale schvaľoval sa aj plán podujatí, plán práce a zasadaní orgánov, ako aj rozpočet Oblastnej organizácie na rok 2014. V bohatej diskusii odzneli slová uznania, ale aj kritické slová do vlastných radov a mnohé podnetné návrhy na zlepšenie práce do budúcnosti.

Zasadania sa zúčastnil aj predseda SZPB Pavol Sečár, ktorý s charakteristickou náročnosťou zhodnotil činnosť Oblastnej or-

Na pietnej spomienke nechýbali ani študenti.

Foto: ah

ganizácie v uplynulom období, predložené materiály na rokovanie a vo svojom vystúpení akcentoval ťažiskové úlohy oblastných a základných organizácií SZPB. Poďakoval za vykonanú prácu predsedovi Jánovi Pálešovi.

Následne spolu odovzdali medailu M. R. Štefánika III. stupňa pre pána Jána Diška z Poník.

Vzhľadom na úlohy v rokoch

2014 a 2015 a k tomu, že Ján Páleš požiadal z vážnych osobných dôvodov o uvoľnenie zo všetkých funkcií v SZPB, oblastný výbor zvolil za nového predsedu a člena ÚR SZPB Jána Paceka, za podpredsedu Vladimíra Kuceja a za člena predsedníctva Miroslava Macáka. Pani Danku Ďurkyovú odporučil za členku ÚRK SZPB.

Anton Hoffmann

Nesúhlas s ocenením historika Františka Vnuka

Predsedníctvo ÚR SZPB vyslovuje poľutovanie nad ocenením historika Františka Vnuka Ústavom pamäti národa pri príležitosti Dňa boja za slobodu a demokraciu.

SZPB protestuje proti udeľeniu ocenenia za údajné celoživotné dielo historikovi, ktorého podstatnou časťou bola glorifikácia vojnovej Slovenskej republiky a jej režimu a falzifiká-

cia štátotvorného Slovenského národného povstania.

Súčasná Ústava SR je postavená na základných atribútoch boja za národné oslobodenie, ktoré vyvrcholilo Slovenským národným povstaním.

Bratislava, 14. 11. 2013

Pavol SEČKÁR, predseda SZPB

Ústav pamäti národa ocenenie historikovi Františkovi Vnukovi nakoniec neudelil.

Stanovisko SZPB po prvom kole volieb do VÚC

Predsedníctvo Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov upozorňuje, že program a konkrétne prejavy LS – Naše Slovensko nenadväzujú na novodobú históriu Slovenska.

Práve osoba Mariana Kotlebu nás núti ozvať sa a upozorniť na to, aké pojmy používa, a teda aj aké potenciálne činy sa skrývajú za jeho slovami. Že je to niečo, čo sme tu už pred desaťročiami mali, vrátane dopadov, ktoré sme už raz museli za cenu krvavých obetí poraziť. Nachádzajú sa aj na oficiálnej webovej stránke LSNS, napríklad: „cigánsky extrémizmus“, „tzv. holokaust“, nehovoriac o rovnítku, aké aj M. Kotleba s obľubou kladie medzi (územne okyptenú) vojnovú a súčasnú SR. Pritom si absolútne nevšima rozdielnosť

ich spoločenských poriadkov. Čo však M. Kotleba a ani LSNS príliš netrápi, je dodržiavanie dohovoru o ľudských právach, čierne stavby ako celok, ale len etnicky – medzi Rómami...

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vyzýva p. Vladimíra Maňku, kandidáta na predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja, aby odmietol účasť na akýchkoľvek rozhovoroch s Marianom Kotlebom, ako predstaviteľom Ludovej strany Naše Slovensko a komunikačné prostriedky na zdržanlivosť propagandy LSNS.

Inštitúty cti, slobody, demokracie, ústavnosti a humanity musia zostať spojenými nádobami.

Bratislava, 12. 11. 2013

Ing. Pavol Sečkář, PhD., predseda SZPB

Meter má niekedy rôznu dĺžku

Po vyhlásení výsledkov volieb do VÚC som osobne nečakal až takú vysokú účasť voličov. Voliči sú apatickí. Právo voliť a byť volený je ústavným právom. V tom sme si všetci rovní. Sme si rovní aj zo strany niektorých médií? Určite nie. Najväčšej pozornosti médií sa teší „prekvapenie“ volieb do VÚC Mariana Kotleba. Svoj podiel na tomto výsledku majú, samozrejme, aj akcie, ktoré organizoval v minulosti. Či už to sú akcie na počesť výročia vyhlásenia Slovenského štátu alebo vypálenie hradu Krásna Hôrka. Médiá majú rady extrémny a prehlásenia a akcie Mariana Kotlebu, sú pre ne zaujímavejšie

než názory víťazov v iných volebných obvodoch. Vysoká nezamestnanosť, vyludňovanie celých obcí (odchodom za živobytím do zahraničia) nie sú pre médiá zaujímavé. Podľa záujmu médií o tohto politika z neho urobili spasiteľa súčasných problémov našej spoločnosti! No a toho sa obávam najviac! Spasitelia v minulosti rozduchali takmer vždy požiare utrpenia ľudí. Preto by médiá mali niesť aj za svoj program a šírenie objektivity svojich správ a programov viac zodpovednosti. Taký je môj názor. Médiá mali dať každému kandidátovi do druhého kola rovnaký priestor. Ale ako vidíme, meter má v rôznych krajoch a inštitúciách rôznu dĺžku!

Jozef PUPALA

SZPB sa dištancoval od politika Kotlebu

V druhom kole volieb predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja, v sobotu 23. novembra, sa stal prekvapivým víťazom radikálny politik Marian Kotleba. Do druhého kola postúpil spolu s Vladimírom Maňkom. Pred druhým kolom volieb sa voči kontroverznému politikovi Kotlebovi neohradilo len Predsedníctvo ÚR SZPB, ale aj členovia zväzu po celom Slovensku. Bojovník prináša ich reakcie:

Predsedníctvo oblastného výboru SZPB v Žiline na svojom zasadnutí 12. novembra, zhodnotilo prístup základných organizácií SZPB k voľbám do orgánov Žilinského samosprávneho kraja.

Predstaviteľ Ludovej strany Naše Slovensko Marian Kotleba sa otvorene hlási ku krajnej pravici. Glorifikuje predstaviteľov a orgány Slovenskej republiky z rokov 1939–1945. Výsledky volieb mu dali možnosť uchádzať sa o post župana Banskobystrického samosprávneho kraja. Vo svojom dôsledku je to dehonestácia celého odbojového hnutia, boja proti fašizmu v tomto povstaleckom kraji.

Vyzývame oblastné výbory a základné organizácie v Banskobystrickom samosprávnom kraji na zintenzívnenie aktivity základných organizácií a maximálnu účasť svojich členov na druhom kole volieb za župana samosprávneho kraja.

Je to jediná cesta ako demokratickými voľbami poraziť kandidáta krajnej pravice.

**Predsedníctvo
Oblastného výboru SZPB Žilina**

Oblastný výbor SZPB Brezno na svojom zasadnutí so znepokojením konštatoval, že médiá v rámci predvolebnej kampane do VÚC, ako aj po prvom kole volieb venovali neúmerne veľkú pozornosť kandidatúre Mariana Kotlebu na predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja. Jeho extrémistické xenofóbne politické zameranie neprispieva k riešeniu celospoločenských problémov a má zlý vplyv na našu najmladšiu generáciu. Žiadame, aby médiá v období pred druhým kolom volieb predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja objektívnejšie hodnotili výsledky práce jeho doterajšieho predsedu.

Ján ŠULEJ, predseda Obliv SZPB Brezno

SZPB sa hlási k odkazu SNP, ktoré bolo masovým vystúpením slovenského národa proti fašizmu a ľudáckemu Tisovmu režimu. Nakoľko Marian Kotleba sa verejne hlási k prezidentovi Jozefovi Tisovi a k ľudáckemu Slovenskému štátu, dôrazne sme proti tomu,

aby televízia TA3 zaradovála do svojho vysielacieho programu extrémistu Mariana Kotlebu, nakoľko naši členovia SZPB to vnímajú ako verejnú propagáciu fašizmu. Marian Kotleba je extrémista, ktorý má vo svojom programe vybudovanie polovojenskej organizácie domobrany a spoluobčanov rímskej menšiny nazýva „cigánski paraziti“. Jedná sa o skrytú propagáciu fašizmu, rasizmu a xenofóbie. Takéto extrémistické názory, patria na smetisko dejín a nemali by sa prezentovať na verejnosť prostredníctvom televízie.

Ján KAŠICA, tajomník Obliv SZPB

Členovia SZPB oblasti Stará Ľubovňa sú veľmi znepokojení s výsledkom prvého kola volieb do VÚC v kraji Banská Bystrica, v kraji, kde sa rodil demokratický a humánný odkaz našich predkov bojom za národné oslobodenie, ktorého vyvrcholením bolo Slovenské národné povstanie. A práve tu, v kolíske tohto povstania, sa rodí ďalšie hnutie, ktoré je na druhej strane barikády. Hnutie plné extrémizmu propagujúceho násilie, nacionalizmus, šovinizmus, antisemitizmus, neoludáctvo, neonacizmus. Takáto je aj LSNS, ktorého hlavný líder Marian Kotleba získal 26 251 hlasov (21,3 %) pri voľbe župana BBSK a postúpil do 2. kola. Nad týmto výsledkom je potrebné sa hlboko zamyslieť. V budúcnosti to môže mať negatívny dopad na politiku Slovenskej republiky.

Preto vyzývame všetkých čestných ľudí, ktorí to myslia s našou vlasťou vážne, aby nerobili ďalšie kroky k rozduchávaniu protidemokratických vášní, nepripustili rušenie mierového spolunažívania ľudí v tomto štáte. Protestujeme proti vystúpeniam Mariana Kotlebu vo verejnoprávnych a regionálnych médiách.

**Václav HOMIŠAN
za oblasť SZPB Stará Ľubovňa**

Dnes (12. novembra, pozn. red.), keď si s pietou pripomíname 69. výročie začiatku tragédie v Kremničke, uvedomujeme si viac ako inokedy hrôzy fašizmu a potrebu konkrétnych činov proti akýmkoľvek snahám o prejavy neofašizmu,

neonacizmu, šovinizmu, xenofóbie, terorizmu a intolerancie u nás doma a vo svete.

Členovia SZPB a priami účastníci národnooslobodzovacieho zápasu vždy stáli a stoja aj dnes v prvých radoch tohto úsilia. Svojou nezištnou činnosťou prispievajú nielen k objektívnej informovanosti verejnosti, ale predovšetkým mladej generácie o podstate, prejavoch, tragických dôsledkoch a obetiach fašizmu. Zároveň si s úctou i pietou pripomínajú hrdinov, ktorí bojovali na všetkých frontoch za mier a slobodu.

My, účastníci tohto pietneho zhromaždenia pri Pamätníku 747 obetiam, medzi ktorými bolo 211 žien, 58 detí, viac ako 450 Židov a 53 Rómov, vyzývame širokú verejnosť Slovenska, aby aktívne podporila všetky aktivity zamerané k potlačaniu akýchkoľvek prejavov neofašizmu, neonacizmu, xenofóbie, intolerancie, extrémizmu a terorizmu. Pripájame sa k hlasu a úsiliu širokej medzinárodnej verejnosti, ktorá vyhlásila 9. november za medzinárodný deň boja proti neonacizmu.

Apelujeme preto na predstaviteľov informačných prostriedkov všetkého druhu, aby vo svojej činnosti, svojím pôsobením nevytvárali mediálny priestor predstaviteľom a príslušníkom strán a hnutí, ktorých programové zameranie a praktická činnosť sú v rozpore s elementárnymi zásadami humanizmu, tolerance, slobody a demokracie, na ktorých je budovaný aj Slovenský zväz protifašistických bojovníkov a Slovenská republika.

Zároveň vyzývame kandidáta na predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja pána Vladimíra Maňku, aby odmietol akékoľvek prípadné návrhy na priame diskusie s protikandidátom v informačných médiách všetkého druhu.

Podporujeme úsilie, aby sa SZPB stal organizáciou, ktorá bude mať zákonom garantované a všestranne zabezpečené dôstojné postavenie v spoločnosti. Ešte žijúci účastníci Slovenského národného povstania, národnooslobodzovacieho boja a ich rodiny si to zaslúžia.

Večná sláva a úcta tým, ktorí v boji proti fašizmu položili svoje životy.

Oblastný výbor SZPB v Banskej Bystrici a účastníci pietnej spomienky pri Pamätníku zavraždených v Kremničke

Pýtajte sa ministerky zdravotníctva Zuzany Zvolenskej

Rubrika, v ktorej ministerka zdravotníctva Zuzana Zvolenská odpovedá na vaše otázky.

Tie môžete posilať na adresu bojovnik@szpb.sk.

■ **Komu a ako zdravotné poisťovne vrátia peniaze za doplatky na lieky?**

Štefan V., Dolný Kubín

Ak ste starobným dôchodcom alebo zdravotne postihnutým občanom – zdravotná poisťovňa vám môže preplatiť určitú sumu za lieky na recept. Na tento postup sú však určené presné pravidlá: zdravotné poisťovne automaticky evidujú výdavky občanov, ktorých sa týka ochranný limit na doplatky za lieky, pričom bez vyzvania vrátia peniaze pacientom, ak zaplatili viac, ako je ochranný limit na štvrtý rok.

Limit na doplatky je určený pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím – 30 eur za štvrtý rok. Do tohto limitu sa počítajú len najlacnejšie lieky na ochorenie, pre ktoré pacient podstupuje liečbu. Lekár napríklad predpíše pacientovi liek s doplatkom 5 eur. Ak však existuje lacnejší liek s rovnakou účinnou látkou s doplatkom 2 eurá, do limitu sa započítavajú 2 eurá. Limit sa nevzťahuje na osoby, ktoré majú zdaniteľný príjem okrem príjmu z dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru a ktoré majú dôchodok vyšší ako 393 eur.

Limit na doplatky za lieky sa týka aj dôchodcov – jeho výška je 45 eur za štvrtý rok.

V lekárni pacient musí vždy platiť celý doplatok, pričom peniaze zaplatené nad limit poisťencovi po skončení kalendárneho štvrtého roka zdravotná poisťovňa vráti do 90-tich dní. Za štvrtý rok vám preplatia náklady vyššie ako 3 eurá nad stanovený limit. Čiže 45 eur plus viac ako 3 eurá alebo 30 eur plus viac ako 3 eurá. Ak ste zaplatili menej, poisťovňa vám môže túto sumu pripočítať až k ďalšiemu štvrtému roku.

Často sa občania pýtajú, čo majú urobiť, aby zdravotná poisťovňa bola informovaná o tom, že prekročili ochranný limit? Odpoveď je jednoduchá, netreba robiť nič, o vrátenie preplatku nie je potrebné žiadať. V prípade, ak poisťenec získa nárok na vrátenie peňazí, zdravotná poisťovňa mu ich automaticky pošle na účet alebo poštovou poukážkou. Treba si uvedomiť, že do ochranného limitu sa nezahŕňajú lieky, ktoré nie sú hrazené zo zdravotného poistenia.

Nemýľte si chrípku s prechladnutím

Ľuďom by mali byť pravidelne sprostredkované informácie, aby si nemýlili chrípku s prechladnutím, ale tiež nepodceňovali príznaky, na základe ktorých sa chrípkové ochorenie diagnostikuje a lieči, upozorňuje vedúca odboru epidemiológie bansko-bystrického Regionálneho úradu verejného zdravotníctva (RÚVZ) Mária Avdičová.

Práve v období klesajúcej chorobnosti je tiež najvhodnejší čas dať sa zaočkovať. Očkovanie je najúčinnnejšou, najdostupnejšou a najefektívnejšou prevenciou proti chrípke, dopĺňa hovorkyňa RÚVZ Mária Tolnayová.

Príznakmi prechladnutia sú nádcha, kýchanie, slziace oči

dochádza za jeden až tri dni od infikovania sa. Pokiaľ nevzniknú komplikácie, príznaky po troch až piatich dňoch odznejú. K úplnému uzdraveniu obvykle dôjde do dvoch až štyroch týždňov od prvých príznakov.

„Pre väčšinu ľudí je vírus chrípky iba nepríjemná skúse-

pacientov s jasnými príznakmi chrípky podobného ochorenia má vlastne chrípku, zostatok môže trpieť na inú vírusovú infekciu. Potvrdiť vírus chrípky alebo biokovinu vírusu umožňujú laboratorné testy z výterov hrdla alebo nosa. Rovnako je možné dokázať vzostup protilátky v krvi. Laboratorné testy sa však nerobia u každého ochorenia.

Protichrípkovú vakcínu je možné podať každej osobe (okrem kontraindikovaných osôb uvedených v príbalovom letáku vak-

Chrípka je zasa infekčné ochorenie vyvolané vírusom.

Ilustr. foto: TASR, F. Iván

Obnova pamätníka

Myšlienka obnoviť pamätník obetiam tragédie z 1. októbra 1944 v osade Ritka sa zrodila z odlišných pohnútok nezávisle na sebe u Stanislava Mika a Lubomíra Jánoška. Prispením Bohuslava Kortmana a Jána Kozáka sa podarilo spojiť úsilie do spoločného projektu obnovy zanedbaného pamätníka. Toto bolo aj podnetom na vznik neformálneho voľného občianskeho združenia Pamäť a úcta.

Do realizácie tejto myšlienky bolo odrazu zainteresovaných viac jednotlivcov, počínajúc Stanislavom Mikom, Ferdinandom Martišom z Mojtiňa, Jánom Janigom z Pružiny cez rodinu Čiernikovu z Trstia a lesníka Jozefa Gábora z Mojtiňa. Materiálnou pomocou prispel Ivan Maliňák z Pov. Bystrice. Zásadným spôsobom posunul práce vpred Obecný úrad v Pružine vďaka nevšednej ochote a aktivite starostu Michala Ušiaka i kolektívu pracovníkov verejnoprospešných prác pri OÚ. Okrem spomínaných patrí po-

ďakovanie aj Poľovníckemu združeniu Strážovské pohorie s predsedom Viktorom Kvaššayom, v areáli ktorého sa pamätník nachádza.

Výrazným podielom – organizačným, obsahovým a finančným – prispel k uskutočneniu myšlienky obnovy pamätníka podnikateľ Lubomír Jánoška s rodinou. Ako syn priamej účastníčky tragických udalostí v osade Ritka sa takto rozhodol naplniť sľub daný matke, že nezaбудne na tragédiu a utrpenie obyvateľov osady, ktoré ich poznačilo na celý život.

a podráždené hrdlo. Toto ochorenie je obmedzené na horné dýchacie cesty, nevzniká náhle z plného zdravia triaškou a vysokou teplotou. Teplota, zvyčajne do 38 stupňov Celzia, sa objavuje jeden až dva dni od začiatku nádchy.

Chrípka je zasa infekčné ochorenie vyvolané vírusom. Kliniky prebieha ako akútne zápalové ochorenie horných dýchacích ciest. Jej nástup je obvykle náhly, z plného zdravia. Často sa začína zimnicou, bolesťami hlavy, teplota stúpa na 39–40 stupňov Celzia. Chorý má bolesti svalov a kĺbov, suchý dráždivý kašeľ, nádchu, pocit sucha a škriabania v hrdle. Ku klinickým príznakom

nost, ale v niektorých prípadoch môže mať vážny priebeh. Najčastejšie komplikácie chrípky sú zápal priedušiek, zápal stredného ucha, prínosových dutín a zápal pľúc,“ upozornila Tolnayová. Komplikácie často vyžadujú hospitalizáciu v nemocnici a u vysoko rizikových osôb – starých ľudí a ľudí trpiacich na chronické ochorenie srdca – môžu spôsobiť až ohrozenie života.

Pokiaľ ide o diagnostikovanie chrípky, lekár zvyčajne určuje diagnózu na základe klinických príznakov. Je náročné rozlíšiť chrípku od iných respiračných infekcií, podotkla hovorkyňa. Počas epidémie 60–70 percent

cíny), ktorá si chce znížiť pravdepodobnosť infikovania sa vírusom chrípky. Očkovanie sa odporúča osobám vo vysokom riziku nákazy. „Táto skupina zahŕňa osoby 60-ročné a staršie, dispenzarizovaných pacientov (bez ohľadu na vek) s chronickými ochoreniami dýchacích ciest, srdco-cievneho aparátu, metabolickými, renálnymi a imunitnými poruchami. Očkovanie sa rovnako odporúča zdravotníckym pracovníkom, ktorí prichádzajú do priameho kontaktu s pacientom, ako aj osobám umiestneným v liečebniach pre dlhodobu chorých, geriatrických centrách a ústavoch sociálnej starostlivosti,“ dodala Avdičová. **Red TASR**

Munícia pri cintoríne

Pri cintoríne v obci Choňkovec, okres Sobrance, našiel v pondelok 18. novembra zamestnanec pri verejno-prospešných prácach počas čistenia kanála povojnovú muníciu. Svoj nález hneď nahlásil na políciu. Informoval o tom krajský policajný hovorca z Košíc Alexander Szabó.

Polícia miesto nálezu zaistila a privolaný pyrotechnik uviedol, že ide o delostrelecký granát kalibru 85 milimetrov z obdobia 2. svetovej vojny. „Muníciu následne prevzal na zneškodnenie,“ dodal hovorca. **Red TASR**

Vojnovú muníciu našli pri cintoríne.

Foto: KR PZ Košice

Pomôžte pri pátraní

Hľadáme pozostalých obetí tragédie z 1. 10. 1944 v Ritke, v okrese Považská Bystrica. A to rodiny Blayer, ktorá bola toho dňa zastrelaná:

Blayer Artúr – 31ročný 1 neznámy slovenský partizán
Mindla r. Grajerová – 31ročná 1 neznámy český partizán (študent)
Alfred – 3ročný. 1 neznámy juhoslovanský partizán

Privítame akúkoľvek informáciu o tejto tragickú udalosť

Občianske združenie Pamäť a úcta

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.522041397873662.1073741849.286664984744639&type=1>

Stanislav Miko (stanomiko@gmail.com)

Členovia Slovenského zväzu protifašistických

Hodnotenie činnosti bolo výnimočné

Hodnotiacia schôdza ZO SZPB v Lehote pod Vtáčnikom, ktorá sa konala 4. novembra, bola výnimočná už tým, že na rokovaní sa po prvýkrát v jej existencii zúčastnili vzácní hostia. Predovšetkým predseda SZPB Pavol Sečkář, vedúci organizačného oddelenia ÚR SZPB Viliam Longauer, predseda Oblastného výboru SZPB v Prievidzi Anton Vaňo a jej čestný predseda Oskar Bielik, ako i tajomníčka Soňa Pinková.

Správu o činnosti výboru a činnosti organizácie predniesol jej predseda Anton Turčan. Konštatoval, že organizácia za ostatných sedem rokov stabilizovala svoju členskú základňu i tým, že svoje rady rozšírila o 14 nových členov, väčšinou z radov pozostalých odbojárov. Omladzovanie členskej základne sa pozitívne podpísalo i na aktivitách organizácie, či už pri údržbe alebo úprave partizánskeho bunkra a jeho okolia k oslavám SNP, ktoré sa už desiatky rokov uskutočňujú na Sekaninách. Členovia organizácie postupne obohacujú jeho interiér o nové exponáty, čím sa zvyšuje aj návštevnosť v jeho priestoroch. Tak ako v správe predseda ZO zdôraznil, len počas osláv SNP na Sekaninách veliteľský bunker Hornonitrianskej partizánskej brigády navštívilo takmer 250 účastníkov osláv. V správe tiež poďakoval plk. v.v. Ľudovítovi Šestákovi, ktorý sa už niekoľko rokov zú-

časťňuje na besedách so žiakmi základnej školy v obci, kde im ako priamy účastník oslobodzovacích bojov na Dukle pútavo hovorí o týchto hrôzostrašných vojnových udalostiach z 2. svetovej vojny.

V rámci programu hodnotiacej schôdze a pri príležitosti životného jubilea 80. narodenín odovzdal predseda SZPB Pavol Sečkář členovi základnej organizácie a starostovi obce Jánovi Cipovovi medailu M. R. Štefánika I. stupňa. K životnému jubileu a udeleniu vyznamenania i touto cestou blahoželajú všetci členovia základnej organizácie so želaním dobrého zdravia a naplnenia všetkých úloh a cieľov, ktoré ako starosta obce prijal vo svojom volebnom programe. Po ukončení schôdze sa všetci členovia organizácie a vzácní hostia odfotili v obradnej miestnosti pre zdokumentovanie do kroniky činnosti ZO.

Michal BENISKA, tajomník ZO

Účastníci schôdze v Lehote pod Vtáčnikom.

Bratislavčania sa vybrali po stopách národnooslobodzovacích bojov na južnom Slovensku.

Foto: IJ

Pri Pamätníku padlým československým vojakom manželja Olga a Ján Kavickí Martin Kavický, ktorý zahynul ako Jána Kavického.

Príklad hodný nasledovania

Oblastný výbor SZPB v Bratislave v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom a Metodicko-pedagogickým centrom uskutočnil 10. októbra náučno-poznávací zájazd pre učiteľov dejepisu a etickej a občianskej výchovy Po stopách národnooslobodzovacích bojov na južnom Slovensku. Prvou zastávkou bola prehliadka Domu bojovej slávy v Kalnej nad Hronom, kde je zdokumentovaná výstava o priebehu Bratislavsko-brnianskej operácie. Odborný výklad uskutočnil predseda OblV SZPB Levice J. Hamar, ktorý nás prevádzkal.

Veľkým prekvapením pre všetkých účastníkov zájazdu bola návšteva súkromného múzea zbraní, materiálu, uniforiem z druhej svetovej vojny v Pohronskom Ruskove u Ladislava Žákoviča. Veľmi obsiahla zbierka a celkové zdokumentovanie a spracovanie si vyslúžilo obdiv a uznanie všetkých prítomných. Sám majiteľ múzea, ktorý od svojho detstva zbieral jednotlivé exponáty, priblížil účastníkom celkový priebeh vzniku múzea. Jednoznačne možno konštato-

vať, že táto expozícia je veľmi zaujímavá a svojím obsahom si zaslúži pozornosť našich organizácií, ale najmä žiakov zo základných a stredných škôl. Niektorí učitelia sa s majiteľom bezprostredne dohodli na návšteve so žiakmi. Podotýkam, že v tomto zariadení je možné podať aj občerstvenie, prípadne obed za veľmi výhodných podmienok.

Ďalšou zastávkou bolo hraničné mesto Štúrovo, kde sme na cintoríne sovietskych vojakov položili kyticu a poklonili sa ich pamiatke. Využili sme tiež príležitosť prejsť do Maďarskej republiky, do mesta Ostrihom, a pozrieť si baziliku. Na spiatocnej ceste sme sa ešte zastavili pri monumentálnom pamätníku Kamenín, kde sa odohrávali najväčšie boje motorizovaných a tankových jednotiek na našom území.

Celkovo bol zájazd z pohľadu učiteľov vysoko hodnotený, najmä získanými poznatkami a informáciami o priebehu národnooslobodzovacieho boja na našom území, nakoľko takéto informácie neobsahujú ani učebnice dejepisu ani učeb-

IJ

Pozornosť príprave členských

V zasadacej miestnosti Mestského úradu v Bardejove sa 23. októbra uskutočnilo zasadnutie Oblastného výboru SZPB. Na rokovaní sa okrem členov OblV zúčastnili predsedovia ZO SZPB, členovia ObIRK, členovia HDK, komisie pre prácu s mládežou, aktivisti pre jednotlivé základné organizácie a prizvaní hostia.

Medzi vzácnymi hosťami bol Miroslav Bujda prednosta okresného úradu v Bardejove a v zastúpení primátora mesta Jozef Guliga, vedúci sekretariátu primátora mesta.

V správe o činnosti OblV analyzoval prácu Ján Šnyr, predseda OblV SZPB. Uviedol, že za uplynulé obdobie sa v oblastnej organizácii uskutočnil rad akcií zameraných na rozvoj aktivity a uchovanie historických a kultúrnych hodnôt.

V máji sme uskutočnili seminár pre učiteľov dejepisu zo základných a stredných škôl na tému Fakty o vzniku, priebehu a odkaze 2. svetovej vojny“ a v júni v spolupráci s CVČ súťaž „Poznaj svoju minulosť“ i zo získaných informácií od starých rodičov o II. svetovej vojne. Vseptembri a októbri sme za účasti priameho účastníka Alojza Fuňáka a vybraných lektorov uskutočnili besedy na základných ško-

lách Pod papierňou a na Wolkerovej ulici v Bardejove.

Kladne hodnotil účasť detí zo základných a materských škôl na oslavách významných výročí, ktorá spravidla tvorí špalier v priestore Pamätníka vďaka na Námestí SNP v Bardejove. Takmer každý rok sa od nás zúčastňujú žiaci z vybraných škôl na oslavách výročia KDO, z ktorých po stretnutiach a besedách s predstaviteľmi delegácií si odnášajú cenné informácie. Pre základné a stredné školy v Bardejove už tretí rok objednávame a odovzdávame Ročenku odbojárov, najnovšie sme už odovzdali aj na rok 2014.

h bojovníkov sú aktívni po celom Slovensku

Foto: mb

Foto: vs

Spoločné foto účastníkov zájazdu pri Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku.

Foto: vs

Zasadnutie OblV SZPB v Bardejove.

Foto: L. Baňas

Výročie Dukly si pripomenuli aj Muráncania.

Foto: fi

h schôdzí

Ďalej uviedol, že s cieľom zlepšenia aktivity organizujeme pre našich členov pravidelné zájazdy – cesty po historických pamiatkach a pamätných miestach z II. svetovej vojny. V tomto roku sme sa zúčastnili takejto cesty v Srbsku, v okolí Nového Sadu, so stretnutím s veteránmi II. svetovej vojny i rodákmi žijúcimi z okresu Bardejov. Položil sme kytice kvetov k pamätníkom v mestách a obciach Nový Sad, Báčsky Petrovec, Kucura a Ruski Kerestur, odkiaľ sme si odniesli príjemné zážitky.

Uvedené aktivity významne prispievajú i k rozširovaniu členskej základne – získavaniu nových členov.

Doposiaľ sme v tomto roku prijali 38 nových členov a počítame do konca roka zásluhou predovšetkým výborov ZO v meste Bardejov s prijatím ďalších výše 15 členov, aby sme doterajší stav nielen udržali, ale aj niečo navýšili. Starosti nám robia málopočetné organizácie, keď v niektorých riešenie vidíme len zrušením, vytvorením skupiny a pričlenením členov k susednej základnej organizácii.

Osobitnú pozornosť venujeme príprave a priebehu nasledujúcich členských schôdzí, ktorým hovoríme hodnotiace, v závere roka 2013. K tomu sme vypracovali organizačno-technické zabezpečenie s harmonogramom ich rokovaní. Vydelegovali sme zástupcov Oblastného výboru, vyzbrojili sme preto i stálych

aktivistov OblV s niektorými obmenami pre jednotlivé základné organizácie. Po oboznámení s celkovou činnosťou Oblastnej organizácie sme im dali základné tézy vystúpenia na tieto schôdzce.

Aj diskusia na rokovaní OblV sa niesla v intenciách správy zameraná na výchovu mladej generácie, ktorá nezažila hrôzy vojny, s odporúčaním pre ministerstvo školstva, riešenie nových učebníc dejepisu so širšou tematikou z II. svetovej vojny i viac hodín učiva k tejto tematike na základných a stredných školách, na niektoré námety zamerané na dôstojnú prípravu a priebeh nasledujúcich členských schôdzí.

M. GIBEL

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Aktívni Muráncania

Začiatkom októbra sa uskutočnili celoštátne oslavy Dňa ČSLA a 69. výročia Karpatsko-duklianskej operácie, na ktorých sa zúčastnili za oblastný výbor SZPB v Rožňave aj piati členovia ZO SZPB v Muráni. Osláv sa zúčastnili aj najvyšší predstavitelia Slovenskej republiky a Ruska. Minister obrany Martin Giváč a ďalší hostia sa presunuli do Svidníka, kde boli oceňovaní členovia SZPB, ale aj významní hostia z Českej republiky, ktorým dominovala dcéra armádneho generála Ludvíka Svobodu. Prítomní sa presunuli na vojenský cinto-

rín sovietskych vojakov, kde mal príhovor p. Kuznecov, a pietnu atmosféru zvýraznila pobožnosť, ktorú celebroloval gréckokatolícky kňaz.

Jedenásteho novembra si pripomenuli spomienku na padlých v 1. a 2. svetovej vojne a vojnových veteránov. Spomienky sa zúčastnili starosta obce R. Goldschmidt, členovia ZO SZPB a JDS, občania obce i žiaci základnej školy. Táto udalosť symbolizuje deň a mesiac ukončenia prvej svetovej vojny. Symbolom tejto udalosti je kvet divého maku.

František LUKÁŠ

V Hostoviciach oslavovali

Obec Hostovice na severovýchode Slovenska si 30. októbra pripomenula 69 rokov oslobodenia. Obecný úrad a ZO SLPB pripravili program pre cca 40 obyvateľov v kultúrnom dome. Pamätný deň oslobodenia sa začal básňou Sama Chalupku „Vojenská“, ktorú predniesla mladá študentka Akadémie umení Janka Štafurová. Po prednesení básne poslanci obecného zastupiteľstva pod vedením starostu obce Petra Čopáka a všetci prítomní

položili veniec k pamätnej tabuli. Slávnostným príhovorom starosta obce pripomenul všetkým obyvateľom obce, že obec Hostovice oslobodili partizánske skupiny Sergej a Kriváň, ktoré pôsobili v tomto obvode. Do bojov za oslobodenie sa zapojili aj miestni občania. Pri oslobodzovaní ČSR padli piati občania našej obce. Slávnosť 69. výročia oslobodenia obce Hostovice bola ukončená štátnou hymnou SR.

Milan SURA

Osláv KDO sa zúčastnili aj členovia SZPB z nášho regiónu

V dňoch 3. až 5. októbra sa spomienkových osláv 69. výročia Karpatsko-duklianskej operácie zúčastnili i členovia SZPB z nášho regiónu a zájazd na ne zorganizoval OblV SZPB v Novom Meste nad Váhom (celkovo 48 účastníkov). Zájazd finančne podporili mesto Nové Mesto nad Váhom, mesto Stará Turá a sponzori z Myjavy. Všetkým patrí i touto cestou poďakovanie.

V prvý deň sme pricestovali do Bardejova a ubytovali sme sa na dva dni v Hotelovej akadémii Jána Andraščíka. Na druhý deň sme vycestovali do Svidníka a odtiaľ do Poľska. V mestečku Dukla v Poľsku sme sa zúčastnili pietnej spomienky a kladenia vencov pri Pamätníku hrdinom sovietskej a československej armády, poľským vojakom a partizánom v boji proti fašizmu v rokoch 1939–1944. V popoludňajších hodinách v mestečku Novosielce pri Pamätníku padlým československým vojakom na území Poľska sme sa tiež zúčastnili pietnej spomienky a kladenia vencov, za prítomnosti mnohých účastníkov hlavne z Poľska, všetkých vekových kategórií, hostí zo Slovenska a iných krajín. Po pietnom akte v Novosielci,

na poľskom území na cintoríne v obci Zarszyn, sme navštívili cintorín. Nechýbali sme ani pri Pamätníku československých vojakov na Dukle, pri soche armádneho generála Ludvíka Svobodu vo Svidníku, a Pamätníku sovietskej armády vo Svidníku, kde sme sa zúčastnili pietneho aktu kladenia vencov.

Na oslavách bola prítomná i 88-ročná dcéra Ludvíka Svobodu – Zoe Klusáková-Svobodová, jeho vnučka Luďa Klusáková a pravnuček Miroslav Klusák.

Predseda OblV Nové Mesto n/V Ján Hulínek a podpredseda OblV Nové Mesto nad Váhom Ivan Šimo z Myjavy, ktorý je i tajomníkom v ZO SZPB Myjavy, kladne hodnotili zájazd, podobne ako i ostatní jeho účastníci.

Viliam SOLOVIČ

(15. 10. 1935–8. 6. 1982) – HEREC

Nešťastný človek je vraj lepší herec ako šťastný, pretože vie rolu zahrať skutočnejšie. Možno to platí, možno nie, ale v prípade Ivana Mistríka to platilo. Hoci aj uňho sa striedalo šťastie s nešťastím, úspechy s neúspechmi. Jeho divadelné úspechy boli asi kruto „vykúpené“ súkromnými problémami a vnútorným nepokojom. A herec Ivan Mistrík všetko prežíval naplno. Nebolo mu dopriate žiť dlho na tomto svete, ale o to intenzívnejšie vnímal všetko, čo sa okolo neho dialo, o to s väčším zánietením hral, akoby tušil, že jeho čas medzi nami je vymedzený. Napriek nežičlivej dobe druhej polovice 20. storočia sa na javisku a pred kamerou presadil vnútornou silou, protikladnou s fyzickou krehkosťou až bezbranosťou. Bol jedinečný vo svojej chlapčenskej bezprostrednosti, spontánnosti a divákov očaroval lyrickosťou, ktorú vdýchol do svojich prvých postáv. Ako herec bol nadovšetko úprimný, nevedel hrať formálne, len sa tváril, že hrá. S divadelnými a filmovými hrdinami doslova žil, bdel i zaspával. Jeho citlivosť, pokora, úprimnosť u divákov za každým zabrali. No možno práve to mu bolo osudné... Bol vynikajúci herec, ale v súkromí nevedel hrať divadlo, tam žil naplno. Bol bežcom na krátke trate, vydávajúcim zo seba všetko a hneď. Škoda, že v tom čase mu spoločenské pomery a predovšetkým ľudia nepriali a nedostal sa za hranice. Možno by sme na Slovensku mali Gérarda Philipa, ku ktorému ho prirovnávali.

Ivan Mistrík sa narodil 15. októbra 1935 v Bratislave. Do divadla sa dostal veľmi skoro asi vďaka mame, ktorá tam pracovala. No traduje sa aj to, že v elektrike upútal svojimi sykavkami režiséra Vladimíra Štróbla. Nech to už bolo akokoľvek, Ivan Mistrík debutoval na scéne činohry SND už dvanásťročný ako Štopka v Bagarovej režii Pogodinovho *Kremelského orla*. Potom účinkoval vo via-

cerých detských postavách, bol napríklad malým Jánošíkom v Bottovej *Smrti Jánošíkovej* a zahral si aj v Zacharovej folklórnej kompo-

na konzervatórium. Nenašiel tam pochopenie u učiteľov a po roku odišiel. No na hranie nezavrel, rozhodol sa hľadať šťastie v bý-

erovej feérii *Radúz a Mahuliena*. Na Novej scéne našiel spriaznenú dušu, režisérku Magdu Lokvencovú, ktorá pochopila jeho vnútorný nepokoj, ale správne vytušila i jeho nesmiernu lásku, oddanosť a pokoru pred hereckým kumštom. Verila mu a obsadila ho do postáv, v ktorých exceloval. Takou bola napríklad postava Maurícia v Lelliho *Cestách noci*, kde vynikol protiklad jeho mladického zjavu s vyzretým hereckým majstrovstvom. Podobná bola i postava Dona Juana vo Frischerovej tragikomédii *Don Juan alebo Lásku ku geometrii*, v ktorej sa snúbil Mistrík lyrizmus so skepsou filozofujúceho zvodcu.

O rok neskôr pohostinne naštudoval v Slovenskom národnom divadle postavu Kniežaťa Myškina v Dostojevského *Idiotovi* a kritika ho nevedela vynachváliť. Ešte i po rokoch odborníci tvrdia, že to bol „jeden z vrcholov jeho hereckej schopnosti odkrývať tajomné zákutia ľudskej existencie“. Vďační boli i diváci a do divadla sa chodilo „na Mistríka“. Málokto vedel, že herec niekoľko týždňov predtým navštevoval psychiatrické ústavy a pozoroval pacientov, aby postavu stvárnil čo najpresvedčivejšie. Mistrík Myškin opanť všetkých, čo ho mali možnosť vidieť, jemne odkrýval pohánky svojich činov, vyjadroval v náznakoch obraz svojho utrpenia, bolesť duše, boj o záchranu. Divák trpel s ním a z divadla odchádzal obohatený o zážitok, ale i prinútený rozmýšľať o sebe, o svojom konaní. V tom bol Ivan Mistrík majstrom a tým zostal nezabudnuteľný.

Úlohou Myškina sa mu otvorila cesta do Slovenského národného divadla a stal sa stálym členom činohry. Išiel z roly do roly a za každým oslňoval mimikou tváre, hrou očí, gestami. Nemohli si ho nevšimnúť filmoví režiséri, pre ktorých bol vďačným objektom. Od roku 1950 až do predčasnej smrti Ivan Mistrík nakrútil desiatky filmov. Obdivuhodné je, že napriek pracovnému zaťaženiu, keď odsakoval z divadla k filmovaniu, to na postavách hrdinov, ktorých stvárnil, nevidieť. Filmy, kde hral ústredné postavy, napríklad *Štyridsaťštyri*, *Vyšší princíp*, *Rómeo a Júlia*, *Medená veža*, *Orlie pierko*, *Človek na moste* alebo televízne filmy *Bašta*, *Portrét Doriany Gray* či množstvo televíznych inscenácií, patria medzi klenoty slovenskej kinematografie.

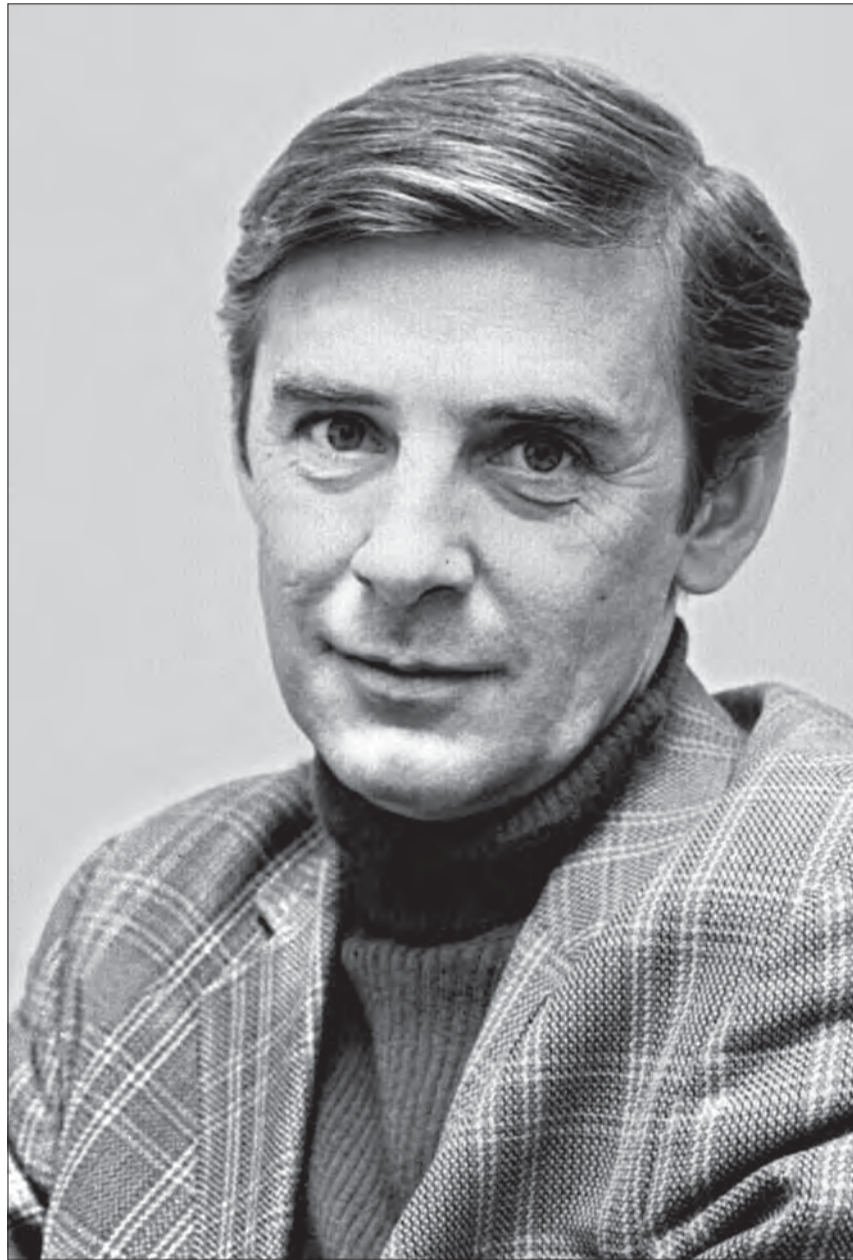
Časom sa Ivan Mistrík stal typickým predstaviteľom zložitých charakterov (Trofimov vo *Višňovom sade*, Viktor Žiaranský v *Maríne Havranovej*, Rohoň v *Dobrodružstve pri obžinkoch*, Tichon Kabanov v *Ostrovského Búrke*, Miňo v *Snehu nad límbou*, Frederyk Chopin v *Lete v Nohante* a i.), ale vytvoril aj niekoľko veseloherných postáv (Chruňo v *Najdúchovi*, Števo v *Ženskom zákone*, Matej Nič v *Pokuse o lietanie* a i.). Úctyhodný počet na taký krátky čas žitia...

Hereckí kolegovia dodnes spomínajú, že pracovnú záťaž niesol vždy s typickým, trochu hanblivým úsmevom. Záťaž duše, krivdu, sklamanie z najbližších však nevedel uniesť. A rozhodol sa tak, ako mnohokrát dovtedy, hneď a bezodkladne...

Začiatkom leta 1982 z jeho bytu zaznel výstrel, ktorým herec ukončil svoj život. A tým, čo ho mali radi, zostalo iba spomínať na jeho kúzlo, optimizmus, radosť, ale i vieru v spravodlivosť, ktorú vďačne rozdával nielen na javisku.

Jozef LEIKERT

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Ivan Mistrík stvárnil množstvo postáv v kultových filmoch ako *Medená veža*, *Orlie pierko*, *Kapitán Dabač*, *Smrť sa volá Engelchen* či *Vivat Beňovský*.

Foto: Archiv TASR

zícii *Rok na dedine* i v Millerovej dráme *Všetci moji synovia*, okrem toho bol niekoľko rokov členom Rozhlasovej hereckej družiny.

Pri rozhodovaní sa o ďalšom povolaní ani chvíľu neváhal a cesta úspešného detského herca viedla

valom Dedinskom divadle v Bratislave, kde pôsobil jednu sezónu, roku 1952 odišiel do Divadla J. G. Tajovského vo Zvolene, aby sa po roku vrátil opäť do činohry Novej scény v Bratislave. K jeho prvým úspechom tam patril *Radúz* v Zey-

Za Pavlom Kamenským

Vo veku 98 rokov a sedem mesiacov 17. septembra v spánku, pokojne, medzi svojimi, dotýklo srdce odbojára – Novomešťana, od roku 1968 žijúceho vo Švédsku – Pavla Kamenského. Počas II. sv. vojny bol aktívnym účastníkom národného odboja za oslobodenie. Po vypuknutí SNP bojoval v horách ako člen partizánskej skupiny Jána Žižku, po jeho potlačení sa stal vojacom Čsl. zahraničnej armády. V roku 1946 ho vyznamenali medailou za zásluhy 1. stupňa.

Pavel Kamenský sa narodil v roku 1915. Keď mal osem rokov, rodina sa presťahovala do Trnavy.

Po ukončení štúdia na Kar-

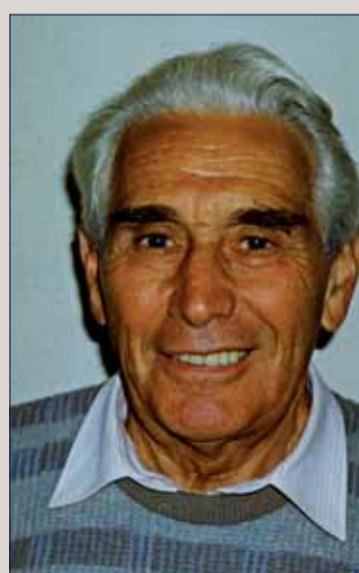
lovej univerzite v Prahe v roku 1945, kde sa po oslobodení stretol i so svojou budúcou manželkou, Novomešťankou Marianou, rodenou Blahovou, pracoval ako detský lekár najskôr v Tepliciach, potom v Děčíne. V roku 1951 sa vrátil na Slovensko. Pôsobil ako zástupca prednosta Detskej kliniky Fakultnej nemocnice v Bratislave, neskôr ako prednosta – primár novootvorenej detskej mestskej kliniky na Bezručovej ul.

Od roku 1968 žil v krajine troch korún, kde sa tiež stal uznávaným pediatrom. Do odchodu na dôchodok pôsobil ako primár veľkej detskej kliniky, až do svojej osemdesiatky vykoná-

val profesiu lekára. Prispel k výchove dvoch generácií detských lekárov vo Švédsku. Napriek veľkej vzdialenosti boli s manželkou spojení s rodným mestom nielen srdcom, ale i prostredníctvom nášho novomestského periodika, ktorý čítali na webe.

Vďaka ochote ObV SZPB v Novom Meste nad Váhom, ktorý pred dvoma rokmi navrhol Pavla Kamenského na ocenenie Významná osobnosť Podjavoriny, ktoré mu v roku 2011 udelili, do rúk sa nám dostal zrejme jeho posledný list z 13. augusta, v ktorom reagoval na pozvanie na krajské oslavy SNP pri pamätníku na vrchu Roh pri Lubine. Píše v ňom:

„Veľmi ste ma potešili a dojali Vaším pozvaním na vrch Roh pri Lubine – v lubinských

kopanicich. Viete veľmi dobre, že som sa tam osobne zúčastnil a prežil ťažké chvíle. Vekom sa človek vracia do minulosti – do

detstva a mladosti. Často som v myšlienkach práve tam, pri Lubine. Bol to boj o život i boj za slobodu a dúfanie v lepšie časy. Tie aj prišli. Dnes som už prastarý človek... nohy ma už nenesú... Ale ešte inak fungujem a teším sa z každého pekného dňa... Budem v myšlienkach s Vami, pozdravte zo srdca starých spoločných spolubojovníkov a priateľov, tých, čo sú ešte pri živote.

Často myslím na Paľa Herzku. Písal počas celého povstania denník, vždy mi hovoril – potom ho dostaneš. Žiaľbohu, v roku 1968 zostal v Bratislave, boli by to unikátne informácie...

Odišiel skvelý a dobrý človek, ohromný manžel, otec, dedko, detský lekár a odbojár. *Česť jeho pamiatke!*

Eva Grznárová

Jubilanti ZO SZPB sa dožívajú

- **Bratislava 3:** Anna Tomaníčková 89 rokov.
- **Bratislava 7:** Karol Schwarz a Jozef Macega 90 rokov.
- **Bratislava 9:** Jaromír Charvát 93 a František Matyska 87 rokov.
- **Bratislava 15:** Otília Havlíčková 87 rokov.
- **Bratislava 16:** Ingeborg Plischkeová 85 rokov.
- **Bratislava 24:** Ing. Štefan Homola 87 rokov.
- **Bratislava 40:** JUDr. Milan Stehlík 80 rokov.
- **Badín:** Marta Kúkoľová 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Uhlisko:** Mária Magnusková 93 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Štefánia Janošková 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Tr. SNP:** Ján Li-biak 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** PaedDr. Matej Kán 81 a Mgr. Ján Hudec 65 rokov.
- **Brezno 1:** Jozef Štulajter 89 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuna:** Viera Adamovičová 70 rokov.
- **Belá – Dulice:** Jaroslav Zigo 60 a PhDr. Anna Badínová 45 rokov.
- **Bošáca:** Emília Kadlecová 82 rokov.
- **Cigeľ:** Katarína Hrdá 81 rokov.

- **Čierny Potok:** Ing. Alžbeta Pupalová 55 rokov.
- **Čierny Balog:** Irena Giertlová 93, Antónia Kováčiková 92, Margita Potkányová 91, Antónia Kováčiková 87 a Anna Kubátová 80 rokov.
- **Hrachovo:** Alexander Šurgota 35 rokov.
- **Hnúšťa:** Pavlína Strúžoková 94, Mgr. Ľubica Kolesárová 70 a Vladimír Migal 50 rokov.
- **Jasenie:** Ing. Miroslav Cibulka 80 rokov.
- **Košice – Staré Mesto:** Michal Ilečko 87 rokov.
- **Klenovec:** Júlia Parobeková 94, Zuzana Bartová 90, Mária Hrušková 84, Peter Bombala 75 a Katarína Vlachová 60 rokov.
- **Kráľovský Chlmec:** Ján Árti 82 rokov.
- **Lastovce:** Michal Janecký 65 rokov.
- **Liptovská Porúbka:** Mgr. Marta Malejková 65 a Eva Vlčková 50 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Mária Hazyová 86 rokov.

- **Liptovský Mikuláš:** Eugénia Viglaská 86 rokov.
- **Liptovský Ján:** Jozef Brziak 90 rokov.
- **Lipany:** Michal Šlosár 91 rokov.
- **Lehota p/Vtáčnikom:** Ján Dudáš 65 rokov.
- **Levice:** Ján Kriška 91 a RSDr. Jozef Supek 85 rokov.
- **Lučenec 2:** Emília Hulinová 84 rokov.
- **Medzibrod:** Pereskwieva Kabáčová 80 a Mária Longauerová 86 rokov.
- **Melčice – Lieskové:** Želmíra Staňáková 75 rokov.
- **Martin – Stred:** Oľga Karásková 45 rokov.
- **Modra:** Dr. Ferdinand Noga 65 rokov.
- **Myjava:** Kristína Lukešová 81 a PaedDr. Štefan Čúvala 65 rokov.
- **Nemce:** Anna Surovcová 94 rokov.
- **Novosad:** Mária Diabolková 92 rokov.
- **Očová:** Magdaléna Široká 91 rokov.
- **Považská Bystrica:** Félix Kopelovič 88 rokov.
- **Púchov:** Anton Luhový 92 rokov.

- **Prievidza:** Gustáv Polčík 95, Gustáv Blišťák 90, Alžbeta Kukulová 85, Oľga Cifferyová 80, Helena Junasová 65 a PaedDr. Vladimír Jánoš 45 rokov.
- **Parchovany:** Anna Hoľanová 85 rokov.
- **Plechotice:** Júlia Semanová 85 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Božena Švecová 87 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Mária Kupcová 83 a Mgr. Marta Károlyová 82 rokov.
- **Ružomberok:** Ján Babilonský 94, Anna Revajová 83 a Ivan Drdaj 80 rokov.
- **Selce:** Ing. Ján Bohuš 96 rokov.
- **Sliac:** Milan Zemko 81 a Mgr. Anna Siváková 70 rokov.
- **Skýcov:** Mária Bernátová 96 rokov.
- **Senec:** Emília Tichá 84 rokov.
- **Sučany:** Ľubica Halienová 75 a Tatiana Tomková 55 rokov.
- **Stará Turá:** Gustáv Stacho 94 a Ing. Dušan Hrnčírik 85 rokov.
- **Sečovec 2:** Anna Mardzinová 91 a Anna Arendášová 85 rokov.

- **Slovenské Nové Mesto:** Mária Krausová 82 rokov.
- **Trebišov 3:** Mária Závodná 83 rokov.
- **Tlmače:** Dušan Hladký 60 rokov.
- **Tisovec:** Elena Jardekyová 70 rokov.
- **Trenčianske Teplice:** Emil Kavalír 82 rokov.
- **Trenčín 1:** Oľga Šupalová 84 a Anna Lišková 81 rokov.
- **Trnava 1:** Štefan Reipricht a Ernest Volentier 91, PaedDr. Tibor Dítě 65 rokov.
- **Útekáč:** Zuzana Paľášová 60 rokov.
- **Vígľaš:** Pavel Záchenský 88 a Anna Nosál'ová 83 rokov.
- **Veľké Kapušany:** Monika Onderková 45 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Emília Detková 86, Mária Zylková 84, Valéria Morgensternová 82 a Alexander Daniš 70 rokov.
- **Žilina 1:** Ján Kubík 93 rokov.
- **ObIV Žilina:** Mikuláš Štefanov 90 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme!

Navždy sme sa rozlúčili

- **Liptovský Ján** s 84-ročnou Boženou Slosiarikovou.
- **Prievidza** s Marekom Celarym.
- **Ružomberok** s 92-ročnou Boženou Ďateľovou a 86-ročnou Alžbetou Jandurovou.
- **Tlmače** so 69-ročným Štefanom Švolikom.
- **Trenčín 1** s 92-ročným Ondrejom Dzürom.
- **Trnava 1** s 89-ročným Vladimírom Kormúthom.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Blahoželanie k deväťdesiatke

Jozef Brziak sa narodil 17. septembra 1923 v Liptovskom Jáne, kde vychodil ľudovú aj meštiansku školu. Vyučil sa za murára a v r. 1943 začal študovať na stavebnej priemyslovke v Prešove. No vojna mu školu prerušila a skončil ju až v r. 1948 na SPŠS v Bratislave. Popri zamestnaní v r. 1966 ukončil podnikový inštitút ako diplomovaný technik. Ako stavbyvedúci pracoval v národných podnikoch v Žiline a Martine, neskôr na podnikových riaditeľstvách v Bratislave a Banskej Bystrici až do odchodu do dôchodku v r. 1984.

Trvalé bydlisko mal väčšinou v Liptovskom Jáne, kde sa aktívne zúčastňoval života v obci, 40 rokov ako poslanec MNV, 10 rokov ako tajomník. Venoval sa najmä

výstavbe a technickej príprave budovania infraštruktúry a rozširovaniu obce.

Do Slovenského národného povstania sa zapojil v Brezne v II. taktickej skupine, kde pracoval pri zásobovaní bojujúcich jednotiek v oblasti Telgárt, Červená Skala, Rimavská Sobota, Tisovec a obranný úsek Čertovica. Breznianske kasárne bombardovali a napádali nepriateľské lietadlá. Po čiastočnom vyprázdnení zásob jednotka ustúpila smerom do Moštenice na Kozí chrbát. Rýchly prepad fašistov vzal väčšinu jednotky do zajatia, malá skupina ušla cez Prašivú, Chabenec, Ďumbier do Jánskej doliny, kde v spolupráci s partizánskymi jednotkami zostali do príchodu frontu 1. februára 1945. V ľudových

milíciách pomáhal pri evakuácii občanov z frontu. Do čs. armády nastúpil v apríli 1945 v Košiciach, kde bol až do odchodu do civilu (30. 4. 1946).

Členom SZPB je od r. 1945, 22 rokov ako tajomník základnej organizácie a 15 rokov ako jej predseda. Zbieral dokumenty z 2. svetovej vojny a mapoval pamätne miesta v okolí, čo spracoval v brožúre spolu s MNV. Jeho práca bola často hodnotená a odmeňovaná čestnými uznaniami a medailami, či v zamestnaní, verejnej správe, ale najmä v našom zväze, ako napr. Za vernosť, Medaila M. R. Štefánika, Veterán 2. svetovej vojny. Naposledy mu udelil pamätnú medailu III. stupňa minister obrany SR 29. augusta 2013.

V ďalších rokoch života želáme

Jozefovi Brziakovi veľa zdravia, rodinnej pohody v kruhu svojich blízkych a v našej organizácii ešte veľa tvorivých úspechov. K blahoželania sa pripája aj OÚ v Liptovskom Jáne na čele s p. Jurajom Filom. **Milan JANČUŠKA, predseda ZO SZPB**

Spomíname

Tretieho novembra uplynulo 10 rokov od úmrtia nášho dlhoročného predsedu ZO SZPB na Myjave Martina Kavického, rodáka z Krajného čast' Žadovica, občana nášho mesta Myjavy. V roku 1944 Miloš Uher, pracovník vo firme Tauš na Myjave, začal spolupracovať na vytváraní partizánskej skupiny v rodnom kraji v kopaničiarskom regióne Myjavy. Vytvoril takzvanú Uhrovu partizánsku skupinu, neskôršie premenovanú na partizánsky oddiel Hurban, a Martin Kavický spolu s Lukáčom Ivaničom z Rače vytvárali oddiel z prihlásených a tiež presvedčených bojovníkov proti fašizmu. V skupine sa vykonávali vstupné preverky do oddielu Hurban. Prijatí členovia dostali v oddiele kompletnú vojenskú výstroj, zbraň, a stali sa z nich tzv. „brat a sestra“. V roku 1944

dosiahol oddiel počet 100–160 členov, a tak sa rozdelil do dvoch skupín. Druhá skupina sa usídlila v Myjavskej pahorkatine. Veliteľom bol Lukáš Ivanič, zástupcom bol Martin Kavický. Neskôršie po zvýšení počtu členov sa vytvorili 3 skupiny. Tej tretej skupine, tzv. pracovnej, velil práve Martin Kavický. Skupina zabezpečovala výcvik nových členov, výstavbu tábora, materiál zabezpečoval od firmy Tauš. Už v tom čase (12. september) skupina zabránila prechodu nemeckých vojsk po železnici, keď poškodili železničný viadukt na trati pri obci Paprad a trať bola asi mesiac nepoužiteľná.

V októbri 1944 sa zo skupín vytvorila II. čs. partizánska brigáda J. V. Stalina – veliteľom ktorej sa stal Il'ja Dibrov. Už 11.–12. októbra 1944 prepadla skupina 2 objekty

na Starej Turej obývané Nemcami. Prvá skupina prepadla meštiansku školu, druhá skupina prepadla poštu a jej sklady. Martin Kavický bol ľahšie zranený. Následne

13. októbra 1944 bol nemeckým vojskom prepadnutý partizánsky oddiel a pri prudkých bojoch padol veliteľ oddielu Dibrov. Potom bol za veliteľa oddielu menovaná Jozef Brunovský, ktorý ho viedol až do konca. Oddiel bol veľmi aktívny. Viedol viaceré boje proti nemeckému vojsku a POHG. Veľmi prudký boj sa konal v obci Cetuna – 27. 2. 1944. Boja sa zúčastnila aj četa Martina Kavického. V tomto boji však padol veliteľ oddielu Miloš Uher, jeho zástupca Anton Jakubík. Viacerí členovia oddielu boli zajatí a následne popravení na židovskom cintoríne v Novom Meste nad Váhom. Následne za nového veliteľa bol vymenovaný Martin Kavický. Oddiel bol na počesť padlého veliteľa premenovaný na oddiel „UHER“.

Potom sa oddiel pod velením M. Kavického presunul na Kostolanské kopanice, Hrašný vrch, Pustú ves, kde sa utáboril pri neďalekej

horárni. Tam prišli do styku s veliteľom partizánskej brigády Jozefom Brunovským. Následne 7. apríla 1944 spoločne s Reptovým oddielom sa zúčastnili bojov pri oslobodzovaní Brezovej pod Bradlom a Myjavy. Začal sa život v mieri.

Martin Kavický bol iniciátorom aktivít členov odboja. Postupne sa realizovala výstavba pamätníkov II. svetovej vojny v meste Myjava, hrobov padlých občanov a vojakov mesta, pamätník na vrchu Roh, pamätník v Cetune. Treba tiež vyzdvihnúť obnovu partizánskych bunkrov v Krivosudoch, ktorú realizovali brigádnickou formou občania regiónu pod vedením priamych účastníkov odboja na čele s Martinom Kavickým. Veľmi dôležité bolo vytvorenie organizácie SZPB.

S veľkou vďakou a úctou spomíname na nášho bývalého predsedu Martina Kavického.

Členovia ZO SZPB na Myjave

Ocenili starostu Lehoty pod Vtáčnikom

Štvrtého novembra sa uskutočnila hodnotiaca schôdza ZO SZPB v Lehoty pod Vtáčnikom, na ktorej sa zúčastnil predseda SZPB Pavol Sečkář, vedúci organizačného oddelenia ÚR SZPB Viliam Longauer, predseda Oblastného výboru SZPB v Prievidzi Anton Vaňo s čestným predsedom Oskarom Bielikom a tajomníčkou Soňou Pinkovou.

V rámci programu schôdze predseda SZPB Pavol Sečkář zablagožel starostovi obce Jánovi Cipovovi k jeho životnému jubileu 80. narodenín a pri tejto príležitosti mu odovzdal medailu M. R. Štefánika I. stupňa. Ako uviedol vo svojom vystúpení predseda OblV Anton Vaňo, návrh na vyznamenanie pre starostu obce predložila základná organizácia spolu s Oblastným výborom v Prievidzi za aktivity a pomoc, ktorú starosta obce v rôznych formách poskytuje základnej organizácii. Nemalý podiel má na každoročnom organizovaní pietneho aktu kladenia venca a kytíc pri príležitosti oslobodenia obce, osláv ukončenia 2. svetovej vojny, ktoré sú spojené s pálením vatier a kultúrnym podujatím. Poskytuje členom základnej or-

ganizácie materiálnu a finančnú pomoc pri obnove a údržbe veliteľského bunkra Hornonotrianskej partizánskej brigády a jeho postupnom dobudovaní o nové expozície. Nemalý je tiež jeho podiel a vysoká angažovanosť na prípravách a priebehu osláv SNP na Sekaninách, ktorých sa každoročne zúčastňujú poslanci NR SR, najvyšší predstavitelia vlády SR, predstavitelia krajských a okresných orgánov a, samozrejme, priami účastníci odboja, najvyšší predstavitelia SZPB a stovky občanov nielen z Lehoty pod Vtáčnikom a širokého okolia. V rámci diskusie okrem iného predseda SZPB Pavol Sečkář poďakoval starostovi obce Jánovi Cipovovi za prácu, ktorú nielen ako člen ZO SZPB poskytuje výboru a svojej organizácii, ale i za prácu,

Predseda SZPB P. Sečkář odovzdal medailu M. R. Štefánika I. stupňa starostovi obce Jánovi Cipovovi. Foto: mb

ktorý ako starosta obce vynakladá už 14 rokov v prospech rozvoja obce a na prospech jej občanov. Pri príležitosti jeho životného jubilea mu zaželal predovšetkým

veľa dobrého zdravia s tým, aby mohol naplniť ešte ďalšie ciele a úlohy, ktoré ho v tomto volebnom období vo funkcii starostu čakajú. K udeleniu medaily M. R.

Štefánika I. stupňa a k životnému jubileu srdečne zablagoželi starostovi obce Jánovi Cipovovi aj členovia základnej organizácie.

Michal BENISKA, tajomník ZO SZPB

Zabudnutý špión

Čas je neúprosný, ale ukrajuje každému z nás rovnakým dielom. Deviateho októbra naše rady navždy opustil vo veku 88 rokov člen ZO SZPB v Tornali Ladislav Olexa.

Narodil sa 25. 6. 1926 v robotníckej rodine v Jelšave. Krátko po narodení jeho mladšieho brata ich otec odišiel za prácou do Argentíny, kde zahynul v bani. Obidvoch synov vychovala mama Margita Olexová sama.

Po absolvovaní gymnázia začal študovať v Miškovci v učiteľskej akadémii. Štúdium nedokončil, nakoľko príchodom frontu školy rozpuštili. Po vojne dokončil štúdium na Štátnom učiteľskom ústave v Lučenci, po skončení začal učiť na základnej škole v Paškovej.

Vysokú školu absolvoval začiatkom 60. rokov v Prahe. Po jej skončení zakotvil trvale v Koš-

ciach. V roku 1962 sa stal riaditeľom Východoslovenských múzeí v Košiciach. Mal osobný podiel na tom, že z tejto inštitúcie sa stalo vedecké pracovisko. V období „Pražskej jari“ v roku 1968 bol vymenovaný za ideologického tajomníka Krajského výboru v Košiciach. Pre svoje postoje však bol po roku z funkcie odvolaný a vrátil sa na svoje pôvodné pracovisko, kde pracoval do roku 1986. Neskôr pracoval do múzeu v Betliari a v roku 1990 bol opäť vymenovaný do funkcie riaditeľa VSM v Košiciach. Túto funkciu vykonával až do odchodu do dôchodku v roku 1996.

Mal osobný podiel na tom že

sa do Košíc vrátil „Košický zlatý poklad“ a bol vystavený práve v tomto múzeu. Taktiež osobne sa zaslúžil o prvú expozíciu na Spišskom hrade. Ladislavovi Olexovi právom patrí popredné miesto nielen vo východoslovenskom, ale aj celoslovenskom múzejníctve. Bol otcom dvoch detí. Dcérika tragicky zahynula v mladom veku.

Počas Slovenského štátu patrila Jelšava Horthyho fašistickému Maďarsku. Ako mladý študent sa zapojil do ilegálneho odboja a stal sa členom výzvedného oddielu SLÁVA (Jelšavský) partizánskej brigády mjr. Kozlova. Zástupcom veliteľa tohto oddielu bol jelšavský evanjelický katechet László REMETE, ktorého v demebri 1944 na základe udania nyilasovci zatkli, odovzdali gestapu a popravený bol slovenskými gar-

distami v Nemeckej 9. 1. 1945.

Po skončení vojny a opätovnom pričlenení južného Slo-

venska k Československu z nepochopiteľných dôvodov im „záhadne“ zmizli dokumenty. Až v roku 1973 v Obzore Ge-

mera Július BOLFÍK veliteľ povstaleckej roty „Chryzantéma“, brániacej úsek od Jelšavy na Lubeník, zverejnil originály dokumentov príslušníkov tohto oddielu.

Z dôvodu, že nemali doklad o odboji a vzájomné potvrdzovanie účasti v oddiele im neuznali, nepoberali títo vtedy mladí rozvedčici tzv. 255-tku. Dokonca neboli ani členmi SZPB. Až v roku 2010 pri 65. výročí skončenia 2. sv. vojny ZO SZPB v Tornali na základe spomínaných dokumentov ponúkla ešte 3 žijúcim „špiónom“, ako svojim krajanom, členstvo v ich organizácii. Pri tejto príležitosti im Ústredná Rada SZPB ako symbolickú satisfakciu udelila medailu kpt. Nálepku-Repkina. Česť jeho pamiatke.

Jozef Pupala

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

ZO SZPB Bojovníci na Kališti 2013.

Ilustr. foto: ZO SZPB Bojovníci

Z aktivít našej ZO Navštívili Hejce

Základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Bojniciach sa okrem iných aktivít zúčastňuje stretnutí, ktoré usporadúva ÚR SZPB či OblV SZPB Prievidza. Vo veľkej miere vďaka nášmu predsedovi p. Novotnému, ktorý získava financie od mimobojníckych podnikateľov, vždy aspoň na jeden zájazd – najmä na Stretnutie generácií v Kališti. Návšteva týchto osláv sa stala pre našich členov, rodinných príslušníkov a priateľov už tradíciou. Stretávame sa tu so známymi a zaspomíname si na minulosť a dúfame v lepšiu budúcnosť.

Pravidelne sa zúčastňujeme osláv na Dukle a máme členov, ktorí by sa radi pozreli na poľskú stranu, pretože tam v SNP účinkovali ich rodičia. Mládež spolu s našou ZO chodievajú pri oslavách na Jankov Vŕšok, ktorých sa každoročne zúčastňujeme, vďaka nášmu oblastnému výboru, ktorý zájazd organizuje.

Veniec sme položili aj na Slavíne, žiaľ, mimo oficiálnych osláv, na ktorých sme ešte nemali možnosť zúčastniť sa.

ZO SZPB Bojnice

Členovia ZO SZPB Revúca, ZO JDS a žiaci ZŠ na Hviezdoslavovej ulici a Prvého slov. literárneho gymnázia sa zúčastnili na zájezde na miesto najväčšej leteckej tragédie v histórii samostatného Slovenska do maďarskej obce Hejce, kde pred 7. rokmi havarovalo lietadlo vezúce vojakov, vracajúcich sa z mierovej misie. Náraz lietadla do zalesneného kopca pripravil o život 42 slovenských vojakov. Pri symbolickom Pamätníku v obci vystúpil predseda ZO SZPB Ján Kochan, ktorý vo svojom príhovore priblížil účastníkom situáciu tohto večera.

Po minúte ticha položili vence zástupcovia ZO SZPB a ZO JDS a žiaci zapálili sviečky. Z pietneho miesta sme odchádzali s odkazom: Ostanete navždy v našich pamätiach.

Štefan HAVIAR

člen výboru ZO SZPB v Revúcej

Od smrti Jána Nálepku uplynulo 70 rokov

V dejinách politických, sociálnych a národných zápasov majú trvalé miesto udalosti, odkaz ktorých je stále živý a inšpirujúci. Sú to historické medzníky, ktoré sa hlboko vryli do pamäti generácií. K nim sa národy a štáty vracajú, aby z nich čerpali silu, optimizmus, sebavedomie, vlastenecké cítenie a dôveru vo svoj ďalší vývoj. Tak ako pred rokmi, aj dnes nás oslovujú tou istou aktuálnosťou a dejinným významom. Napriek tomu, že od týchto významných udalostí, ktoré ovplyvnili históriu a činy celých generácií, plynie už 70 rokov, nesmieme na ne zabúdať. A my nezabúdame.

Nezabúdame ani na kpt. Nálepku. Aj vďaka úsiliu jeho brata Jozefa Nálepku sa nám dostali informácie cestou vydanéj knižky, v ktorej sú dostupné fakty o živote a smrti tohto národného hrdinu, Jána Nálepku, ktorého výročie smrti si pripomíname 16. novembra. Spomeniem iba niektoré časti a úryvky.

Franc Nikolajevič Sadoľskij spomína: s Nálepkovou pomocou som pre partizánov získal nielen lieky, ale i dokumenty, ktoré zaujímali velenie partizánskeho hnutia i Moskvu. Raz mi odovzdal dokument, o ktorom tvrdil, že určite bude Saburova zaujímať. **Ja som sa v tom nevyznal, bola to šifra, samé stĺpce čísiel. Dokument som dopravil gen. Saburovovi.**

Odtiaľ všetko odvysielal do Moskvy. Išlo o plán nemeckého útoku Cítadela – (Kursk).

Gen. Saburov spomína: „Nálepka mi doručil veľmi významný dokument. Moskva pre tohto človeka navrhovala vysoké štátne vyznamenanie.“

Kapitán Nálepka vedel, že mu hrozí nebezpečenstvo, o čom sa zmienil aj v rozhovore s Anatolijom Šijanom: „**Po mne a po ostatných začali slediť. Obviňovali nás zo styku s partizánmi, ale zavrieť nás nemohli, lebo si boli vedomí, že v pluku by mohlo dôjsť k vzbu- re. Veliteľstvo sa rozhodlo poslať nás na Slovensko, aby nás tam súdili ako zradcov. Vedel som dobre, čo chcu, a preto som pripravoval skupinu na prechod.**“

Aj generál Saburov listom zo 6. mája 1943 upozorňoval kpt. Nálepku na možnosť represálií: „Z Vášho listu je vidno, že Vám hrozí

nebezpečenstvo a že sa tam nemôžete dlhšie zdržiavať. Preto Vám radím, aby ste čo najskôr prešli na našu stranu.“

Peter Benkovič spomína: „Bolo 14. mája 1943. Poobede som sedel v jedálni a popíjal som. V tom prišiel Nálepka a spýtal sa: Peter, čo robíš? Nevieš, čo máme pred

J. Nálepka

sebou? Bolo krátko po 8. hod. večer a povedal mi, aby som čakal na ďalšie rozkazy. Asi o pol 11 v noci zabúchal Nálepka na dvere a povedal, že pôjdeme na obchádzku stráží. Keďže bola jasná noc, zazreli sme rozličné uniformy – nemecké, poľské, maďarské.

Najprv sme si mysleli, že sme prezradení, že je s nami koniec. Všetko sa vyjasnilo a pokračovali sme do dediny Remezy.

Slávnostné privítanie Slovákov a založenie I. československého partizánskeho oddielu sa uskutočnilo v malej horskej dedine Gnojnoje. **Bratia naši! My, Slováci, syno-**

via malého Československa prišli sme k Vám ako nášmu staršiemu bratovi. Prišli sme sa učiť, ako treba bojovať za slobodu a šťastie ľudu, prišli sme splniť odkaz našich dedov a pradedov.

Krátka slávnosť sa skončila. Gen. Saburov a komisár Bogatyr vydali rozkaz o vytvorení Čs. oddielu pod vedením kpt. Jána Nálepku-Repkina.

Partizánsky oddiel bol veľmi pohyblivý. V ťažkých terénnych podmienkach robil denne niekoľkokilometrové presuny, pritom vyhadzoval mosty, mínoval, podnikal prepady na kolóny, ktoré viedol väčšinou kapitán.

Veliteľské schopnosti Nálepku dokumentuje niekoľko úspešných a takticky správne pripravených prepádov napr. prepad dedinky pri Jel'sku. V tejto dedinke bola nepriateľská posádka. Cieľom útoku na dedinku bolo demonštrovanie sily partizánskeho hnutia. Okrem toho išlo o oslobodenie sovietskych zajatcov.

Po rôznych presunoch generál Saburov dal príkaz zamíňovať miesto a odísť. Pochodovali sme asi tri dni až do Krosna. Veliteľia povedali, že budeme útočiť na mesto, že je tam dosť početná nemecká posádka.

Mesto sme obkľúčili, prerušili sme im spojenie a dostali za úlohu dobyť most. Všetko sa nám podarilo. Bolo to vidiecke mestečko, kde mali Nemci zásoby, tie sme naložili a odišli. Boli sme už pri lese, keď počujeme, že lietadlá letia priamo na mesto. Nemci si mysleli, že keď sme mesto dobyli, už ho neopustíme. Ale my sme už boli dávno preč.

Potom už pomaly prichádzala jeseň a prišla správa, že v Ovruchi zahájajú Nemci ľudia do stodôl obložených slamou. To bolo 16. novembra ráno. Dostali sme príkaz dobyť most z Ovruche do Korosteny. Začali sme útočiť. **Nemci nás videli, začali strieľať. Keď Nálepka videl, že je zle, že nemôže-**

me postupovať, vzal protitankovú pušku a povedal: **chlapci, teraz uvidíte, že Nemci, potom ako ja vystrelím, prestanú strieľať, tak to zoberte útokom.**

Vypálil pár rán z protitankovej pušky a my sme vyrazili do útoku a most sme dobyli. Potom sme išli

naši, zbohom, Ján! Dielo, za ktoré ste položili životy, je v dobrých rukách. Fašizmus rozdrvíme. Víťazstvo bude naše.

Myšlienka slovanskej vzájomnosti, priateľstva a spolupráce všetkých slovanských národov v rokoch 1939–1945 nesporne

Brat Jána Nálepku Jozef minulý rok pozdravil aj členov SZPB.

Foto: red

cez mesto a Nálepka vraví – zaspievajte si. Tak sme si zaspievali Slovenské mamičky pekných synov máte. V meste horeli ohne. Prišli sme na stanicu. Kpt. Nálepka išiel pred nami. Prišli sme k bunkrom a tam Nálepka padol. Asi o tri dni prišla sovietska armáda. Pochovali sme Nálepku a rozhodli sme sa odísť ku Svobodovi.

Generál Saburov v knihe Tajomný kapitán, píše:

V parku, v prísnom a bolestivom mlčaní stáli partizáni. Tu, pri bratskej mohyle počúvali slová komisára Bogatyra. Slová na rozlúčku: odprevádzame na poslednej ceste 40 bojových druhov, ktorí položili životy za slobodu a nezávislosť vlasti. **Medzi nimi sú aj naši slovenskí bratia, slovenskí vojaci a ich veliteľ kpt. Ján Nálepka. Naše priateľstvo so Slovákami sa zrodilo v ťažkých časoch a vydá svoje plody. Meno Jána Nálepku ostane navždy symbolom tohto priateľstva.** Zbohom, druhovia

zohrala významnú úlohu. Pomohla zapojiť do odboja a SNP tisíce nielen slovenských vlastencov. Solidarita slovanských národov bola prirodzenou reakciou na agresívne plány nacizmu, ktorý chystal postupnú likvidáciu a zotročenie slovanských národov.

Nikto nedokáže písmom a slovom zachytiť všetku tú obetavosť, odvahu, hrdinstvo, nadšenie a bojovnosť, utrpenie i obeť, slávu i biedu desaťtisícov antifašistov, vojakov a partizánov v obciach, na povstaleckých frontoch, i v horách, vo väzeniach a koncentrákoch, v zajateckých táboroch aj masových hrobkoch.

Vzdávame večnú úctu hrdinom padlým v bojoch za slobodu. Čest' ich pamiatke, sláva a úcta Vám, účastníkom nášho zápasu za slobodu, ktorí ste sa dožili týchto čias.

(Príhovor predsedu SZPB P. Sečkára na slávnostnom otvorení výstavy Ján Nálepka – pocta a portrét v Bieloruskom štátnom múzeu dejín Veľkej vlasteneckej vojny v Minsku 14. októbra 2013)

Nálepka málo známy?

Pri príležitosti 70. výročia tragickej smrti generála Jána Nálepku (16. 11. 1943) usporiadali v Bratislave Klub Nového slova, Združenie slovanskej vzájomnosti, Slovenský zväz protifašistických bojovníkov, Slovensko-ukrajinská spoločnosť, Ústav politických vied SAV spomienkové stretnutie a besedu o živote a odkaze tohto slovenského nositeľa Hrdinu Sovietskeho zväzu a Hrdinu SNP (v roku 2004 povýšený prezidentom SR na generála).

Zúčastnili sa jej desiatky odborných pracovníkov a odbojárov, ako aj zástupcovia ruského a ukrajinského veľvyslanectva. Besedu uvádzal redaktor Pravdy a člen SZPB Martin Krno.

O peripetiách a osudových okamihoch Nálepkovho života podrobne informovali Anton Hrnko z Ministerstva obrany SR a členka vedenia Združenia slovanskej vzájomnosti Dagmar Bollová. O výstavách a návštevách pamätných miest pôsobenia Jána Nálepku hovoril Ladislav Skrak

a o aktivitách v súvislosti s Nálepkom predseda SZPB Pavol Sečkár. V besede sa hovorilo o jeho pôsobení učiteľa v Stupave, kde sa stretával aj so zvyšujúcimi sa požiadavkami časti nemeckých spoluobčanov. Osobne bol v škole i obci predstaviteľom a zástancom vlastenectva Slovákov. Po vojne peripetie pokračovali, keď spred školy odstránili jeho sochu. Až o pár rokov neskôr ju vrátili zásluhou odbojárov na pôvodné miesto. Slovenské pesničky ho sprevádzali nielen so žiakmi v Stupave, ale aj počas jeho pôsobenia ako dôstojníka slovenskej armády na Ukrajine. Prejavovalo sa to priateľskými stretnutiami a pomocou miestnym obyvateľom, ako aj spoluprácou s partizánskym hnutím, keď si dohodovorili, že nebudú proti partizánom bojovať. Naopak, podporovali ich a vojaci k nim prechádzali. Keď Nálepkovi hrozilo prezradenie jeho aktivít, pridal sa k Saburovovej partizánskej brigáde.

Na besede pripomenuli aj spomienky jeho mladšieho brata Jozefa, ktorý dnes žije

v Prahe. Keď sa Ján roku 1943 dobrovoľne prihlásil na východný front do Ruska, mladší brat mu vyčítal, že ide bojovať proti Rusom, proti slovanskému národu, ktorý si hlboko vážil. Odvetil mu, že nejde proti Rusom bojovať, ale aby využil príležitosť pridať sa k nim. To ako svoje presvedčenie aj urobil a svoju úlohu splnil.

Počas besedy jej účastníci konštatovali, že tento jeho sloviansky odkaz by sme

mali zachovať a odovzdávať mladším ako súčasť pamäti národa. Žiaľ, súčasná mladá generácia v základných a stredných školách vie o Jánovi Nálepkovi len málo a ako významnú slovenskú vlasteneckú osobnosť ho takmer nepozná. Máme teda dosť dôvodov pripomínať ho mladším generáciám. Napríklad besedami v školách i na verejnosti či návštevou jeho múzea v Smižanoch pri Spišskej Novej Vsi.

Martin KUČEK

Príchod skupiny kpt. Jána Nálepku k partizánom.

Ilustr. foto: archív

Pri Kurgane slávy

24. výročia oslobodenia Moldavska od fašistických uchvatiteľov – 24. augusta

V májových dňoch sme sa dostali do hlavného mesta Moldavska Kišiňova, vdychovali príjemnú vôňu rozkvitnutých sadov a obdivovali zeleň nekonečných vinohradov. Ujal sa nás dobrý znalec krajiny generál Timotej Senčuk. Odporučil nám navštíviť Dubossarskú oblasť, kde v máji 1944 bojovala s fašistami 203. záporožsko-chiiganská strelecká divízia generála Stanoviča. V noci 20. na 21. mája sformovala opäť svoje sily a zaútočila na tanky nepriateľa. V urputných bojoch jeden z tankov spadol zo strmého brehu do rieky.

Dvadsaťštyri rokov ležal na dne rieky. Pri potápaní ho v auguste 1968 objavili náhodou komsomolci. Boli v ňom aj telá osádky – Hrdinov ZSSR in memoriam kapitána Grigorija Kornejeva, nadporučíka Ivana Šikunova, staršinu Konstantina Mitrofanova a čatára Alexandra Maximova. V deň

Pri Kurgane slávy.

Foto: gs

– bol bojový tank T-34 číslo 44232 postavený na vrchol pahorku. Vďační občania ho nazvali Kurganom slávy.

Navštívili sme pamätník v rajóne dedín Košnica a Pererytoje a položili kvety na hroby štyroch hrdinov. Jedna časť jeho mramorovej dosky zvestuje, že za slobodu tohto kúta veľkej krajiny položilo životy aj ďalších 868 mladých obrancov, druhá časť pripomína: „Tí, čo padli za sovietsku vlasť, navždy zostanú v srdciach vďačných pokolení!“

Vedľa štyroch tankistov bol však aj piaty hrob, čerstvejší z roku 1981, hrob mladého poručíka, ktorý zahynul v Afganistane pri plnení vojenských povinností. Ležia vedno spolu. Hroby, na ktorých sú stále čerstvé kvety, stali sa symbolom, ale zároveň výstrahou, aby sa neopakovali vojnové tragédie a zastavilo sa krviprelievanie v mnohých častiach súčasného sveta. V záujme šťastia a mierovej budúcnosti nových pokolení.

Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

HISTORICKÝ KALENDÁR

19. novembra

1944 – Nemecké vojenské jednotky vypálili obec Tokajík.

20. novembra

1945 – V nemeckom Norimbergu sa začal proces s nacistickými predstaviteľmi. Obvinení boli za vojnové zločiny.

21. novembra

1939 – Slovenský minister zahraničných vecí Matúš Černák podpísal so svojim nemeckým partnerom Joachimom von Ribbentropom zmluvu o pričlenení časti územia bývalého Poľska k Slovenskej republike. Išlo o niekoľko spišských a oravských obcí, ktoré boli k Poľsku pričlenené v roku 1920 na základe rozhodnutia mierovej konferencie.

22. novembra

1939 – Vo Francúzsku v Paríži vznikla Slovenská národná rada (SNR), založená slovenskými emigrantmi zoskupenými okolo Milan Hodžu.

24. novembra

1940 – Slovensko sa pripojilo k Paktu troch mocností (Nemecko-Taliansko-Japonsko).

26. novembra

1940 – Nacisti postavili okolo varšavského geta múr, v ktorom izolovali 500 000 židov.

27. novembra

1942 – Francúzske námorníctvo na rozkaz admirála Jeana de Laborde potopilo 73 lodí svojho vojnového loďstva sústredeného v prístave Toulon, aby ich nezískali do rúk nemecké okupačné jednotky.

28. novembra

1943 – Druhá svetová vojna: Začala sa (trvala do 1. 12. 1943) Teheránska konferencia, na ktorej sa zúčastnili americký prezident Franklin Delano Roosevelt, britský ministerský predseda Winston Churchill a sovietsky vodca Josif Vissarionovič Stalin.

Zdroj: TASR

S antisemitským prejavom sa stretáva každý piaty židovský obyvateľ

Každý piaty židovský obyvateľ Európskej únie sa za uplynulý rok stretol s antisemitským prejavom. Vyplýva to z prieskumu Agentúry EÚ pre základné práva (FRA) so sídlom vo Viedni.

Spomedzi približne 5800 respondentov židovského pôvodu, ktorí sa zúčastnili on-line prieskumu, 42 percent uviedlo, že zažili verbálne urážky na demonštráciách a 14 percent na športových podujatiach.

Za mediálny priestor, v ktorom sa najviac šíri nenávisť voči

židom, označili internet. Na rozličných webových stránkach a sociálnych sieťach sa s ním stretli tri štvrtiny opýtaných.

„Napriek tomu, že mnohé vlády EÚ vyvinuli v boji proti antisemitizmu značné úsilie, je treba prijať ešte prísnejšie opatrenia,“ uviedol riaditeľ FRA Morten Kjaerum.

Prieskum sa uskutočnil v Belgicku, Británii, Francúzsku, Lotyšsku, Maďarsku, Nemecku, Švédsku a Taliansku. Tieto krajiny sú totiž domovom 90 percent židovskej populácie EÚ.

red TASR

SYMBOLOM OBETÍ PRVEJ SVETOVEJ VOJNY...

– (dokončenie v tajničke)

pomôcky: BORT, MEA	jazda dolu	vodná rastlina	rybie vajčiko	buď pozdravený	EČV Levoče	uvolňoval zatváracie zariadenie	utvor	mužské meno	moja, po latinsky	španielsky člen	neplanú ohňom	zmcnil sa
zcedilo							zárodok rastliny					
1. časť tajničky							zalep kypřil pluhom					
anglické plošné miery						hlasujú obdobie od objavenia Ameriky				značka hektára hopsa		
staršia ŠPZ Znojma				právo znetvor				lov rúcam				
predložka			usporiadaj do radu chamtivo ber					diamantový prášok mužské meno				
	mesto v Rusku, kde bude zimná olympiáda	živil kráčam					získajú kúpou nežnosť					
dotkol sa							řaví kriřenec decht			chem. zn. hlinika znova		
vybav						v tejto chvíli chem. zn. nobélia					skratka knokautu	rozum
2. časť tajničky												
domáce meno Imricha						drobný morský živočích			existujem			

Správne vylúštenie tajničky z č. 22 znie: **akcia niesla názov Erntefest. Knihu posielame Anne Dobřikovej do Púchova.**

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

Manželský pár doma pozerá televíziu, kde ukazujú ryby, a manžel povie manželke:

– Mala by si si zobrat príklad z rýb a mlčať.

– Aj ty by si si mal zobrat príklad z rýb a piť iba vodu!

* * *

Hádajú sa manželia:

– Bola som ja pekná krava, keď som si ťa brala!

– To je lož, pekná si nikdy nebola!

* * *

Manželka hovorí manželovi:

– Môžeš sa hanbiť! Po celý čas, čo tu bola moja matka, si neustále žival!

– Prepáč, drahá, ja som chcel len niečo povedať...

* * *

Muž pozerá televízor, zrazu začne kričať:

– Nechod' tam! Nerob to! Nechod' do toho kostola, ty blázon!

– Miláčik, čo pozeráš?

– Ale, naše video zo svadby.

* * *

Manželka hokejového rozhodcu hovorí:

– Načo chodíš písať na tie zápašy? Ved' aj doma môžeš dostať po papuli.

Zdroj: Internet

Škoricové hviezdičky

Potrebuje: 140 g masla, 200 g práškového cukru, 250 g hladkej múky, 40 g lupaných lieskových orieškov, 1 vajce, 1/2 ČL mletej škorice, šťavu a kôru z 1/2 citróna.

Ako na to: Preosiadu múku zmiešame na doske s maslom, vajcom, cukrom, pridáme škoricu, citrónovú šťavu a postrúhanú kôru a dobre vypracujeme. Na pomúcenej doske cesto vyvalkáme a formičkami vykrajujeme hviezdičky. Poukladáme na plech, po povrchu potrieme rozšľahaným vajcom a posypeme posekanými lieskovými orieškami. Upečieme vo vopred vyhriatej rúre doružova.

Mária P., Košice